

Kongres.

Razprave se vrše glede nove armade. — Velikanska naloga. — Morarica je v dobrem stanju.

Washington, D. C., 12. aprila. — Vsa pozornost je bila danes osredotočena na nadaljevanje kongresnega dela glede uveljavljanja novih davčnih virov, oživitvenih velike nove armade, nevarnosti pomorščanja življenja in drugih stvari, tiskajočih se vojne pripravljenosti. Veliko se razmišlja, kakor organizirati močno armado in spraviti pomorščanje v najboljše stanje. Kako sodelovati z zavezniki, se ni še ugotovilo ter se bo vse podrobno izdelalo, ko dosepejo semkaj angleške in francoske komisije, s katerimi bodo razpravljali o teh stvareh.

Šest dni je že poteklo, odkar so sprejeli v kongresu vojno resolucijo. V teh par dneh je marsikdo izprevidel velikansko nalogo, kako bi se izpremenilo v miru življenjski ameriški narod v uspešno vojno silo. Vsa znamenja kažejo, da bo delo, kso naloga, katero si nalaga. Osnovno delo organizacije na številnih poljih se že vrši in sicer z veliko energijo.

Dobroinformirani krogi izjavljajo, da je morarica v številnih ozirih v zelo dobrem stanju. Kaj dela v tem trenutku, je tajnost cenzorja.

Glede armade je stvar nekoliko drugačna in bojni departament izjavlja, da se ne more pospešiti del v tem oziru, dokler ne sprejme zakonodaja pristojnih za novo veliko armado. To bo trajalo še par dni. Parlamentarni boji glede popisovanja bodo glavni vzrok zakasnevanja. Dasiiravno se bo predlog za veliko naglo sprejelo najbrže že prihodnji teden v poslanski zbor, ni še gotovo, kdaj bo glasoval ali ni senat. Proti popisovanju obstaja zelo močna opozicija, vendar pa je v vlada prepričana, da bo zakonodaja končno vendar privolila v to.

Redna armada in narodna garda ali milica bosta izpolnjeni do polne vojne sile. Dejstvo, da pristopa dosti mladih ljudi v armado prostovoljno, bo gotovo številne poslance prepričalo o uspešnosti popisovanja. Teh odredb pa ne smatrajo za trajne, temveč delo veljavne le za časa sedanje vojne. Naravnost nezasišeno svoto sedmih milijonov bodo prav gotovo sprejeli obe hiši kongresa, kajti kongres je prepričan, da je treba uspešno dovrševanje vojne predvsem velikanske finančne sile. Nasprotovali bodo najbrže le gotovim metodam naložitev davkov.

Obisk francoskih in angleških komisij je stavljen in bo še stavljen Washingtonu pred oči vse odgovornosti, katere so bile prevzete z vstopom v vojno. Izdelal bodo velike aneete za sodelovanje na morju in za finančno pomoč. Politika naše vlade bo najbrže politika sodelovanja, ne pa politika zveze. Glede odpošiljanja čet v Francijo bodo najbrže sklenili, da se v teku prvih mesecev ne odpošili nikakih čet.

Nameraval je vstreliti predsednika Wilsona.

Cincinnati, O., 12. aprila. — Danes so aretirali J. Riessera, ker se je izrazil, da vstrelji predsednika Wilsona, kadar se mu audi prilika. Izjavo je pod prisego podredil njegov delavski tovariš L. Volz. Pred sodišče pride v petek.

Riesser je prišel pred 13. leti iz Nemčije in je ameriški državljani.

Ameriški načrt.

Ameriška vlada namerava zgraditi dva tisoč lesenih trgovskih ladij. Proti ameriški blokadi.

Washington, D. C., 12. aprila. — Predsednik Wilson se je danes dolgo časa posvetoval s svojimi svetovalci, na kakšen način bi bile mogoče zločiti nemško blokado. Amerika zamore pomagati zaveznikom največ z živili, in vsled tega je prva potreba skrbeti, da bodo ameriški parniki napolnjeni z živili in drugimi potrebščinami, lahkoprihajali v angleška in francoska pristanišča. Predno bo mogoče to doseči, se mora zločiti blokada nemških podmorskih čolnov. Po dolgotrajni debati je bilo sklenjeno, naj se zgradi kolikor mogoče veliko število lesenih trgovskih ladij, ki bodo opremljene s topovi in brezžičnim brzojavom. Te ladije naj bi imele od 2000 do 3500 ton displacementa.

Prve take ladije bodo zgrajene 1. novembra. Od 1. novembra na prebivo mogoče spustiti v morje po tri take trgovske ladije.

Do jeseni leta 1918 bo zgrajenih že tisoč takih ladij, v prvi polovici prihodnjega leta pa še en tisoč. Ker bo to delo naravnost ogromno, bo sprejetih v razne ladijedelnice na tisoče in tisoče novih delavcev.

Bolgarija prosi za mir? London, Anglija, 12. aprila. — Iz Švice poročajo v Rim, da je bolgarski poslanik v Bernu v Švici prišel pogajanja z zavezniškimi poslaniki, da bi se sklenil separaten mir med Bolgarijo in zavezniki.

Penfield na potu domov. Ženeva, Švica, 12. aprila. — Prejšnji ameriški poslanik na Dunaju, Frederick C. Penfield, in tretji poslanski tajnik, Allen W. Dulles, sta odpotovala od tukaj v Pariz.

Zaplenjenje živil v Rusiji. London, Anglija, 12. aprila. — Ruska vlada je zaplenila vse žite leta 1916 in 1917, kolikor se ga ne rabi za setev in za prehranjevanje družine.

Mati ruske revolucije je prišla iz Sibirie. London, Anglija, 12. aprila. — Iz Petrograda poročajo, da je prišla iz Sibirie v Petrograd — mati ruske revolucije gospa Katarina Breškovskaja. Pozdravljale so jo velike množice.

Bila je v severni Sibirii 44 let.

Onecastil ameriško zastavo. Douglas, Ariz., 12. aprila. — J. Chastain, ki je ameriški državljani, je bil obsojen na \$100 kazni in šest mesecev ječe, ker je strgal ameriško zastavo, vrget jo na tla in jo pohodil.

Država Uruguay je nevtralna. Montevideo, Uruguay, 12. aprila. — Uruguayska vlada je danes izjavila, da ostane nevtralna v vojni med Združenimi državami in Nemčijo.

Aretirali Villovega zdravnika. El Paso, Texas, 12. aprila. — Zvezne oblasti so danes aretirale dr. Leona Knopf, ki je bil do zadnjega časa zdravnik Ville. Pred letom je organiziral Nemce, da bi nasprotovali intervenciji Zdr. držav. Čez mejo je prišel pred tremi meseci, ko je bil Villa pri J. J. menez poražen.

AMERIŠKA BOJNA LADJA V VIHARJU.

Zapadno bojišče.

Nemci poročajo, da so odbili nekaj angleških napadov. — Angleži poročajo o zmagah.

London, Anglija, 12. aprila. — Iz današnjega poročila vojnega urada je razvidno, da ovira na zapadnem bojišču vojaške operacije zelo slabo in deževno vreme. Kljub temu so pa Angleži zavzeli dve važni nemški poziciji.

Poročilo, ki je bilo izdano nočjo, naznanja, da so angleške čete navalele danes popoldne na vasi Henin in Vancourt ter da so prekoračile potok Cocul. Zasedle so tudi nekaj višin, ki se nahajajo vzhodno od tega potoka.

Tudi na drugih točkah so Angleži prav dobro napredovali. Angleški letalci so učili večerj dva sovražna zrakoplova. Devet angleških zrakoplovcv se še ni vrnilo.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Francozi so zasedli Nemce do južnega dela roba gozda pri Coucy. Sovražnik se je zelo vstrajno branil, pa mu ni vsa hrabrost čisto nič pomagala.

Severno od Soissons se vrše boj med prednjimi stražami. Ko so severno od Aisne napadli Francozi nek sovražni strelni jarek, so vjeli kakih štirideset nemških vojakov in zaplenili precej vojnega materijala.

Nemcem sta se popolnoma izločila dva napada v Champagne. Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Današnje poročilo vrhovnega poveljstva nemške armade naznanja, da so se morali Angleži na fronti med Arras in Lens umakniti. Na vsem angleško-nemškem bojišču dirjajo silnov roči artilerijski boji.

Isto poročilo tudi omenja, da so izgubili večerj Angleži in Francozi na zapadni fronti 24 zrakoplovcv.

Večraj so Nemci baje vjeli pri Hardecourtu 1000 angleških vojakov in zaplenili 25 strojnih pušk.

London, Anglija, 12. aprila. — Generalni major Maurice je rekel nekemu časnikarskemu poročevalcu, da je Nemčija pripravila vse svoje rezerve za boj proti Angležem in Francozom na zapadni fronti.

Odločilna bitka se bo v kratkem času začela.

Nemci gredo iz Kitajske. Peking, Kitajska, 12. aprila. — Dvajset nemških konzulov je s svojimi družinami zapustilo Sanghaj na nekem nizozemskem parniku. Gredo preko San Francisco v Nemčijo.

Novi avstrijski vojni minister. London, Anglija, 12. aprila. — Namesto odstopivšega avstrijskega vojnega ministra gen. Krobatina je bil imenovan za vojnega ministra feldmaršal pl. Schleyer. Tako se poroča s Dunaja.

Izdajalci.

Po zakonu Združenih držav od 30. aprila 1790 je vsaka oseba, ki je dolžna zvestobo Združenim državam, zakrivila izdajstvo, če se bojuje proti njim, ali če se prikloni nimen sovražnikom, s tem da jim daje pomoč in zaslonbo v notranjosti mej Združenih držav ali kjerkoli drugod.

Kdo mora biti zvest Združenim državam? — Vsak državljan te zemlje in naj je tu rojen ali priseljenec, ki je postal državljan. Za časa vojne mora biti zvest glasom vrhovnega sodišča, tudi vsak inozemec, ki ni državljan te zemlje, a se nahaja v tej deželi. Badi tega ne sme, če je državljan ali ne, pomagati sovražniku te zemlje in ne sme mu dajati zaščite. Kdor stori kaj takega, izvrši zločin izdajstva.

Zakon Združenih držav z dne 17. julija leta 1862 pravi glede kazni za izvršeno izdajstvo sledeče:

Vsaka oseba, ki se spozna krivim izdajstvom, se kaznuje s smrtno oziroma po razsodnosti sodnega dvora na kazen prisilnega težkega dela na manj od petih let in z globa ne manj kot desetisoč dolarjev. To svoto se iztirja iz njegovega premoženja ali nepremičnega imetja, katere je imel v času, ko je izvršil zločin izdajstva. Prodaja ali prenos tokom te dobe nista veljavna. Vsaka oseba, ki je obsojena zaradi izdajstva, postane s tem nesposobna opravljati kakšnokoli državno službo v Združenih državah.

Zakon je strog. Kot navedeno, se kaznuje navadno izdajstvo s smrtno kaznijo. Dosedaj niso imeli v nobeni državi nikakega obzira do izdajalcev. Njih kazni je v devetdesetdesetih slučajih izmed sto vedno smrt. Rad tega gorje o nemu, ki postane izdajalec.

Najlažja kazen more biti v tem slučaju pet let težkega prisilnega dela in 10,000 dolarjev globe.

Vsak naj si zapomni, da je to najlažja kazen. Navadna kazen so vešala, ali pa dosmrtna ječa.

Lahko se zgodi, da kdo ne izvrši nobenega izdajstva, da pa postane istočasno sokrivec izdajstva. Glasom zakona Združenih držav, z dne 30. aprila 1790 postane vsaka oseba, ki je dolžna zvestobo Združenim državam, kriva nameravane prikrivanja, če ve za kak cilj izdajstva proti Združenim državam, pa to zataji oziroma izdajstva ne odkrije, čimprej more ter ga ne javi predsedniku Združenih držav, guvernerju, sodniku, ali mirovnim sodnikom dotične države. Tako osebo doleti kazen do sedmih let ječe ali pa globa 1000 dolarjev.

Vsakdo naj se varuje podkupljenec, sovražnika. Vsakdo naj se čuva listov katere plačujejo sovražniki te dežele.

To ni nikakla grožnja temveč brataki opomin, kajti težko je omeniti, ki postane vedoma ali nevedoma kriv izdajstva. Zakon ne pozna napram takim nikake milosti in nikakih obzirov.

Kosto Unkovich.

Nemčija za mir.

Nemško zunanje ministrstvo se hoče pogajati z ameriško vlado. — Poročila niso posebno zanesljiva.

Rim, Italija, 12. aprila. — Vatikanski krogi so mnenja, da bo za cel papež veliko agitacijo za mir. K temu ga je baje prisilila Avstrija.

Kodanj, Dansko, 12. aprila. — Nemška vlada je baje nasvetovala vladi Združenih držav, naj sklepe mir z Nemčijo.

Ameriški državni tajnik nima o tem še nobenega poročila. Washington, D. C., 12. aprila. — Državni departmet je izjavil, da ni dobil dozda še nobenega poročila, da se hoče Nemčija pogajati z Združenimi državami.

Napad na vlak. Laredo, Tex., 12. aprila. — Tri je železniški vozovi, ki so prišli v Nuevo Laredo preko meje v pretekli noči, so bili gosti preluknjani od krogel, ker so bili izpostavljeni ostremu ognju par sto ustalcev, ki so napadli vlak v bližini San Felipe, v državi Idalgo.

Strelnja na stražo. Des Moines, Ia., 12. aprila. — Nekdo je streljal na vojak, ki je bil na straži na mostu blizu tega mesta. Zadet je bil v roko. Aretirali so dva moža, ki sta bila v bližini.

Kuhinja za vojak. "Narodna pomožna družba", ki se je ustanovila v New Yorku, je danes naznanila, da je pripravila tisoč izučeni kuharice, ki morejo iti v vojaška taborišča, da učijo vojak v kuhanju.

Ameriška bolniška strežnica vjeta. Haverhill, Mass., 12. aprila. — Miss Pauline Jordan, bolniška strežnica, ki je šla z Rdečim križem v Bukarešto na Rumunskem, piše, da so jo Nemci vjeli ter zaprli v neko sobo v kleti, ki je zelo mrzla in da dobiva zelo malo hrane.

Goethals bo gradil ladje. Washington, D. C., 12. apr. — Predsednik Wilson je danes pisal generalnemu majorju Goethalsu, graditelju Panamskega prekopa, da naj prevzame nadzorstvo nad gradnjo tisoč lesenih ladij, ki se bodo porabile v bojih proti nemškim podmorskim čolnom.

Poštna zveza prekinjena. London, Anglija, 12. aprila. — Iz Berlina se poroča, da je nemška vlada prekinila vso pošto zvezo z Združenimi državami.

Tovariš Buffalo Billa umrl. Washington, D. C., 12. aprila. — Danes je umrl tukaj za pljučnico v starosti 74 let major John N. Burke, scout za časa vojne z Indijanci in skoraj polstoletja tovariš pri pokojnega Buffalo Billa. Tukaj je bil na obisku pri prijateljih.

Ženska volilna pravica.

V državi Rhode Island je bila sprejeta predloga glede ženske volilne pravice. — Velik uspeh.

Senat države Rhode Island je s 33 proti 3 glasovom sprejel postaviti s katero se daje ženskam v Rhode Island pravico glasovati za predsedniške elektorje. Ta sprejem je pomembnejši kot bi si človek mislil v prvem hipu.

Senat države Rhode Island je naj čudovita institucija. Proti javnemu mnenju je prav tako malo občutljiv kot more biti kako imenovano zastopništvo. Ta senat je preostanek iz primitivnejših časov in razmer. Na podlagi volilnega sistema majhnih okrajev pošilja Providence drugo največje mesto v Novi Angliji enega senatorja v državno hišo. Isto se zgodi v mestu Scituate, kojega prebivalstvo teje nekako 3000 duš.

Nemški volilni sistem, ki ne dopušča socializma nikakega pripravega zastopstva v državnem boru, pa nima ničesar skupnega s senatom države Rhode Island. Vsprico sedanjega sistema imajo junckerji v Rhode Island popolnoma v rokah kontrolo nad senatom države. Če je torej ta senat za delal luč, je morala biti ta luč navadnost slepljivo močna. S svojo apitilacijo pred novim gibanjem je junckerstvo v Rhode Island več storilo za to stvar kot je storil kateri drugi, odkar je postalo vprašanje ženske volilne pravice v Združenih državah aktualno in pereče.

Svoboda za jude.

Washington, D. C., 12. apr. — Ruska vlada je sporočila svojemu poslaniku v Washingtonu, da majo judi v Rusiji popolno svobodo in se smejo vrniti v deželo.

Nevtralci so izgubili 686 ladij. Washington, D. C., 11. aprila. — Pekom vojne so Nemci potopili 86 nevtralnih ladij, med njimi 19 ameriških; napad pa se jim ni poročil na 79 ladij. To poročilo je zdel državni departmet v Washingtonu. Od 1. februarja dalje je bilo med potopljenimi ladjami več kot tretjina nevtralnih. Veliko trupih ladij pa mora stati v pristaniščih.

Poročilo se glasi: "Po poročilih je bilo do 9. aprila potopljenih 686 nevtralnih ladij in sicer: 410 norveških; 111 švedskih; 61 nizozemskih; 50 grških; 33 španskih; 13 ameriških; 1 peruška, 1 argentinska; skupaj 686.

Napadene ladije, ki so pa vse: 12 norveških, 9 švedskih, 5 danskih, 8 grških, 2 španski, 1 argentinska, 1 brazilska, 8 ameriških; skupaj 79.

Srečna Nemčija. Amsterdam, Nizozemsko, 12. aprila. — "Rheinische-Westfälische Zeitung" piše: "Bodočnost Nemčije se bo odločila na zapadnem bojišču. Boji ob Sommi in pri Arras bodo najboljše posledice za Nemčijo. Kolikor večja zmaga, toliko večja bo Nemčija in toliko lepša bo bodočnost."

Nemiri v Bolgariji. London, Anglija, 12. aprila. — Reuterjevo poročilo pravi, da so se v Bolgariji vršili veliki nemiri. Tako so poročali iz francoskega vojnega stana na macedonski fronti. V Sofiji je bila proti demonstrantom poslana nemška kojnjenica, 1. avgusta so demonstrirali tudi bolgarski vojaki.

ROJAKI V PITTSBURGHU! Pittsburgh, Pa., 10. aprila. — (Posebna brzojavka "Glas Naroda") — V nedeljo, 22. aprila, ob dveh popoldne se bo vrnila v Kranjsko-Slovenskem dom na 57. in Buttler Street velika slovenska skupščina. Pri tej priliki bodo izjavili navzoči Slovenci v svojem imenu in v imenu nenavzočih popolno vdanost vladi Združenih držav. Pride naj vsak, kdor more priti! Vsek naj izpolni svojo dolžnost!

Scheidemann in mir.

Nemški socialistični vodja se je posvetoval na Švedskem in Danskem o miru. — Ultimatum.

Kodanj, Dansko, 12. aprila. — Vodja nemških socialistov, Filip Scheidemann je bil poslan na Dansko in Švedsko, da se posvetojuje s tamošnjimi socialisti, ki želijo posredovati med nemškimi in ruskimi socialisti da se čim prej sklepe mir.

Ta obisk na Danskem je bil tako skrbno prikrit, da ni znanj vedel nikdo, razun oni, s katerimi je konferiral, dokler se ni objavilo, da se je zopet vrnil v Nemčijo. Prišel je iz Stockholma v Kodanj; kolikor pa je znano, ni prišel ne tu, ne tam v dotiko z ruskimi socialisti.

Ze 9. aprila je došlo iz Kodanja poročilo, da je nemška vlada poslala vodjo večine socialdemokratov v državnem zboru v neki posebni misiji. Vendar pa se je že tedaj vedelo, da bo skušal Scheidemann pridobiti ruske socialiste za mir.

Kodanj, Dansko, 12. aprila. — Iz Petrograda se poroča, da je radikalna stranka ruskih socialistov vladi predložila ultimatum, da se naj naznani svetu, da ruska vlada ne vodi vojne z monarhistično tendenco. Radikalni socialisti in delavska stranka zelo pritiskata na vlado.

Dasiiravno vlada noče o tem ničesar slišati, vendar so podvojili svoje delovanje.

Mrs. Wilson omeji izdatke.

Washington, D. C., 13. aprila. Mrs. Wilson, predsednikova soproga, Mrs. Marshall, podpredsednikova soproga in druge žene kabinetskih članov so omejile svoje izdatke v gospodinjstvu, da dajo vzgled drugim in da se varčuje z živili.

Žene najvišjih uradnikov so sklenile, da ne bodo več prirejale domačih zabav in sestankov; izdajale bodo za vsakdanje potrebe kar najmanj denarja. Na ta način hočejo pridobiti več časa in sredstev za dobrodelne namene.

Tudi v oblekah bodo najbolj skromne in kupile same najpotrebnejše. Danes so izdale poziv na vse žene v deželi, da se jim pridružijo in se organizirajo v varčevanju.

Puško ali motiko.

Chicago, Ill., 12. aprila. — "Ako ne moreš nositi puške, vzemi motiko", tako so se izrazili poljedelski veščaki. "Farmerji morajo kolikor največ pridelati živeža, ali pa bomo imeli nemire zaradi pomanjkanja živeža in visoke cene."

Prepoved izvoza nevtralcev.

Washington, D. C., 12. aprila. Senator King iz Utah bo stavil predlog, da se prepove izvoz v evropske nevtralne države. Senator je namreč mnenja, da Nemčija veliko stvari dobi iz Amerike skozi Dansko in Skandinavijo.

Zakon o ločitvi zakonov.

Washington, D. C., 12. aprila. Senator Sheppard iz Texas je danes stavil resolucijo, da se naj reformira zakon Združenih držav o ločitvi zakonov.

Umazana cunja.

Newark, N. J., 12. aprila. — Dva sorojaka sta naznanila, da je Samuel Talocik, rodom Rus iz Avstrije, imenoval ameriško zastavo "umazana cunja". Za to je bil obsojen na tri mesece ječe.

Nemci morijo ranjence.

Petrograd, Rusija, 12. aprila. — Pri Sokalu v Voliniji so Nemci vdrli v naše zakope, toda jih niso mogli držati. Predno pa so zapustili zakope, so z bajoneti pomorili naše ranjence.

POZOR!

V zalogi imamo je nekaj Slovensko-Amer. Koledarjev. Kdor ga nima, naj ga takoj naroči. Cena 35 centov.

SLOVENIC PUBLISHING CO., 38 Cortlandt St., New York, N. Y.

Pošiljateljem denarja.

Kakor že znano, ne sprejemamo nič več denar za izplačila v Avstriji, Ogrski in Nemčiji.

Lahko pa vedno še izposlujemo izplačila vojnim ujetnikom in drugim v Rusiji, Italiji in Franciji, kakor tudi onim ljudem na Primorskem, kateri bivajo v krajih, ki so zasedeni po laški armadi.

Kadar pošljete denar, priložite tudi dopisnico ali pismo vojnega ujetnika ker nam s tem pomagata sestaviti pravilni naslov.

TVRDKA FRANK SAKSER,

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

"GLAS NARODA"

(Slovenian Daily.)
Owned and published by the
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(a corporation.)
FRANK SAKNER, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer.

Place of Business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

Na celo leto velja list za Ameriko	Za celo leto za mesto New York	\$5.00
in Canada	Za pol leta za mesto New York	\$3.00
Na pol leta	Za četrt leta za mesto New York	\$1.50
Na četrt leta	Za inosemestvo za celo leto	\$0.90

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan izvenredno nedeljo in praznikov.

"GLAS NARODA"
("Voice of the People")
Issued every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$3.50.

Advertisement on agreement.

Dopis brez podpis in osebnosti se ne prišteje.
Denar naj se blagoviti pošiljati po — Money Order.
Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejane številke naznani, da hitreje najdemo naslednika.

Diploma in polijitratv naradite ta naslov:
"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St. New York City

Telephone: 4657 Cortlandt.

NEW YORK ASSOCIATION
MEMBERSHIP LABEL
PRINTED IN NEW YORK

Konec se bliža.

Mnenja o vzrokih sedanje vojne so različna. Malo je pripomoglo to, malo ono, in še predno smo se natančno zavedli, je že zadivila po celi Evropi vojna z vsemi svojimi grozotami, opustošenjem, klanjem, krvjo, lakoto in boleznimi.

Mogoče so jo napravili kralji in cesarji, mogoče je vodila v njo narode neka čudna in nepoznana sila.

V splošnem rečeno, je pa sedanja vojna posledica razmer, ki trajajo že od pamtike, ki so postajale vedno slabše, hujše in neznosne.

Vsled tega bo tudi konec vojne in žnjo vred razmer, ki so jo bodisi direktno ali indirektno povzročile.

V začetku so govorili, da se bore za novo določitev mej, da se bore iz masčevanja, za kulturo, napredek in svobodo.

Značilno je, da so to v prvi vrsti povdarjali kralji in cesarji, ki bi naleteli na silen odpor pri svojih narodih, če bi jim povedali, da sploh ne vedo komu in čemu je namenjen ta boj.

Ljudstvo je bilo začetkoma precej zaslepljeno in je vrjelo. In moralo je vrjeti, ker so ljudem preostajali samo dve poti: na bojišče ali na vislice.

Vsem od prvega do zadnjega je pa temeljito izpodletelo.

Nemci niso podjarmili Francije in niso zavladali celemu svetu. Zavezniki niso uničili niti nemškega militarizma niti Nemčije. Avstrija ni osvojila balkanskega polotoka, Turčija ni odprla Nemčiji poti v Vzhodno Indijo.

Čimdalje je trajala vojna, tembolj so se odkicali ti prvotni cilji vladajočim krogom.

Čeravno je vojna, in čeravno se preganja svobodno misel bolj kot vsakega sovražnika, je vseeno v vsakem narodu še precejšnje število oseb, katere niso dale vladujočim krogom na razpolago svojih treznih misli in pametnega razsojanja.

Najprej so začeli ti ljudje tiho, potem pa vedno glasneje dokazovati svojim tovarišem nesmiselnost takega bojevanja. Njihove besede so padle na prava mesta, njihove besede so našle odmev v vseh, ki ljubijo življenje, narod in svobodo.

In tako se je nenadoma, še predno so mogli vladarji preprečiti, obrnilo kopje.

Zdaj ni več naperjeno proti "sovražniku" naroda, — pač pa proti njega zatiralcu.

Prej se je vršila vojna za koristi posameznih vladujočih oseb, zdaj se vrši za koristi vseh narodov, za koristi cellega človeštva.

Ruski narod je strmoglavil carja, ker ni vladal pravično. Na carjevo mesto je stopila provizorična vlada, sestavljena iz članov dume.

In če člani dume ne bodo pravično vladali, bodo tudi odstavljeni.

Zavezniki, o katerih se ne sme govoriti, da imajo imperjalistične oziroma absolutistične vladarje, se ne bore več za meje, oziroma za druge malenkostne, trenutne uspehe, pač pa proti Hohenzollerncem, ki bi polagoma s svojimi idejami in nazori okužili ves svet in bi ne mirovali prej predno bi ga že vsaj deloma ne spravili v svoje kreplice.

To se pravi: sedanji boj se vrši v znamenju demokracije za demokracijo vseh narodov.

Iz tega vzroka je tudi Amerika, največja zagovornica demokracije, posegla v vojno.

Strašne žrtve je zahtevala ta vojna. In bali smo se že, da bodo vse te žrtve zastoj in brez uspešne.

Zdaj smo drugačnega mnenja: Ako bo dosežen cilj, katerega so si v zadnjem času nadeli zavezniki z Ameriko vred, ne bodo žrtve brezuspešne. Vsako veliko stvar je treba doseči z velikimi žrtvami, z velikim trudom in z velikim naporom.

Silno draga odkupnina bo to, pa se je ni treba vstrajati.

Še pozni rodovi bodo govorili in pisali:

— Največja vojna na svetu je bila potrebna, ker je osvobodila svet in ker je privedla narode v — svobodo, enakost in bratstvo.

Priseljevanje po vojni.

Ali bo zavzel val priseljavanja, prekinjen vsled vojne, svoj prejšnji obseg, ko se bo enkrat podpisalo mirovno pogodbo? Ali bo naraslo v obsegu? Ali se bo morda obrnilo od Amerike ter si izbralo kak drugi del sveta?

T. N. Carver, profesor ekonomije na Harvard vseučilišču, razpravlja na zanimiv način o teh vprašanjih v neki italijanski publikaciji "Scientia". Odgovor na to vprašanje je po mnenju Carver-ja odvisen od izida vojne.

Če bosta Nemčija in Turčija izrazito poraženi, bodo bogate pokrajine Male Azije naenkrat odprte za priseljavanje iz prenapolnjenih evropskih dežel. Na drugi strani, če bo Anglija poražena, pa se bo pričelo izseljevanje iz Anglije, ki bo posledica omejitve angleških tržišč ter iz tega izvirajočega manjšega povpraševanja po delavskih močeh.

Glede značaja priseljavanja v Združene države je Carver sledečih mnenj:

— Kvaliteta ali kakovost priseljavanja v Ameriko po končani vojni bo slaba kot je bila pred pričetkom vojne in iz tega sledi tudi po mnenju Carver-ja, da bo v bodoče delavski problem v tej deželi veliko resnejši kot je bil dosedaj.

Ta položaj nudi problem, ki je za ameriško bodočnost naravnost življenjskega pomena.

Mesto da se peča kongres po cele tedne s problemi tako smešne malenkosti kot je klavzula o naobrazbi, naj bi s erajše pečal s tem problemom v njega širšem obsegu in pomenu in sicer s stališča gradečega ali konstruktivnega državljanstva.

Kot trgovski problem po vojni, tako sili tudi priseljeniški problem k razsodni in vsestranski rešitvi.

Dopisi.

La Salle, Ill.

Poročati nimam nič kaj veselo. Dne 15. marca je šel naš rojak in član društva sv. Barbare št. 7 Frank Felician zdrav in vesel na delo; okoli 11. ure pa se je nad njim utrgala velika skala ter je padla nanj tako, da je bil na mestu mrtve. Pripeljali so ga na njegov dom.

Zapušča žalostno soprogo Ano in dva brata v Clevelandu, Ohio, ter v starem kraju očeta in štiri sestre.

Ranjki je bil doma iz vasi Rovišče, občina Studence, okraj Krško. Bil je med našimi rojaki zelo priljubljen in vse ga je rado imelo, kar se je posebno pokazalo pri pogrebu.

Naše društvo sv. Barbare št. 7 je takoj zvečer istega dne, ko se je bil ponesrečil, imelo izvanredno sejo zaradi pogreba. Sklenili smo kupiti mu lep vene in postavili smo ob mrtvaškem odru strazko. Sklenili smo prirediti pogreb v nedeljo 18. marca ob dveh popoldne. Društvo sv. Barbare je zaključilo, da se pogreba korporativno vdeležijo. Povabili smo tudi društvo Triglav S. N. P. J. Sokol S. N. P. J. sv. Martina K. S. K. J. in samostojno društvo Edinost. To štiri društva so se zbrala v obilnem številu. Eno društvo je pa želelo imeti pogreb o pol štiri in ni upoštevalo želje pokojnikov žene ter je pregovorilo župnika, da je pogreb dal pred pogrebom res prelozil, čeprav je bil prej določen pogreb ob dveh popoldne.

Četudi nek časopis piše, da se naše društvo ni vdeležilo pogreba, smo ga vendar zastopali s štirimi člani in tremi pogrebci. Ako se ni naše društvo sv. Barbare št. 7 vdeležilo korporativno, je to krivda onega društva, ki ni upoštevalo želje pokojnikov žene.

Pri tej priliki opozarjam vse člane, živeče izven naše nasebine, da se je na društveni seji sklenilo, da se društvo korporativno vdeležijo slovesne otvoritve slovenskega Narodnega doma v La Salle dne 29. aprila. Narodni dom bo velikega pomena za našo slovensko nasebino, zato je želeli, da se otvoritve vdeležijo vsi člani društva sv. Barbare št. 7. Člani naj se zberejo točno ob eni popoldne v slovenskem Narodnem domu. Od sedaj naprej se bodo vršile društvene seje v Narodnem domu vsako prvo nedeljo v mesecu. Prva seja se vrši 6. maja.

Joseph Novak, predsednik.
John Marusich, tajnik.
Andrew Urbanč, blagajnik.
Joe Črtalič, zastopnik.

Wylam, Ala.

Tukaj se dela s polno paro podnevu in ponoči. Še peči za koks so v obratovanju, ko so že več let počivale. Zastavek je pa slab v primeru z draginjo. Res, da je družba povzela toliko, da je za pikom 624 od tone, kompanijski šit pa je za 10 odstotkov večji kot prej, toda življenske potrebe so od 50 do 100 odstotkov dražje kot prej. Vred tega vsak lahko izprevidi, kako more izhajati delavec z družino.

Severna morja so vredna za ribarstvo kot kapital, katero nosi vsako leto 63 milijonov dolarjev obresti.

Kje se nahaja JANEZ PRIMOŽIČ? Doma je iz Planine pri Rakeku, podmače Gregorčev. Pred enim mesecem je bil v McDonald, Pa. Prosim cenjene rojake, če kdo ve, kje se nahaja, da mi naznani njegov naslov, ali naj se pa sam javi. — L. Benedit, 82 Cortlandt St., New York, N. Y. (13-16-4)

Poslanica Hindenburga.

Dobili so zelo zanimiv vojaški dokument, ki nosi podpis Hindenburga, in katerega je izdal nemški generalni štab dne 25. decembra preteklega leta. Spis vsebuje naštevaje, podukov, katere se je nabralo tekom zadnjih bojev pred Verdunom. Dokument se je sestavilo v ravnanje višjim vojaškim poveljnikom, katerim se obenem naroča, naj ne jemljejo tega zelo delikatnega spisa s seboj v zakope, ker bi sicer lahko prišel v roke neprijatelja.

Spis je važen raditega, ker vsebuje priznanja in razmišljanja prvega nemškega generala, upanja vseh centralnih zveznikov, glede cele vrste porazov in neuspehov, katere je bil doživel nemški prestolonaslednik na mestu, odločenem za končno in najbolj sijajno zmago nad Francozi in zavezniški sploh.

Hindenburgov dokument kaže, da je nemška vojaška znanost podlegla francoski in da so branilci Verduna zmagnali, ker so bili boljši vojniki in boljši ljudje.

Obžalovanja vredni neuspehi pred Verdunom v oktobru in decembru mi dajejo priliko k sledečim opombam.

Ena pripomba se tika nemških "neuspehov", tekom katerih so Francozi dobili nazaj vse izgubljeno ozemlje na višinah reke Meuse (Mosel) do Besonvaux, katere operacije je na zemljanih načini vodil francoski general Nivelle, predno je prevzel vrhovno poveljstvo francoske armade. Ko se bo pisalo stomenko zgodovino te vojne, se bo omenjalo bitko pri Louvemont kot pričetek nove dobe v mehaniznem razvoju vojevanja. En sam dan se je njelo petina močnejše sovražniške armade — 250 častnikov in 12.000 mož — ter zaplenilo 115 topov s primeroma majhnimi žrtvami.

Za opevanega Hindenburga je bila pač britka naloga hoditi v šolo k neznanemu Nivelu, a zgrdi se je moralo.

V dokumentu se glasi:

Izanredno visoko število nemških jetnikov, ki so se očitno udali brez vsakega resnega odpora in brez velikih izgub, kaže, da je morala pri gotovih četah zelo slaba. Vsled tega je treba prav skrbno iskati vzrokov tega pojava morale. Ožviti je zopet treba starega duha pruske armade... Življenske važnosti za našo armado je, da se stori odločne korake v tej smeri.

Kakšni pa so nauki, katere je črpal Hindenburg iz zadnjih bojev pred Verdunom?

Predvsem pravi Hindenburg, da ne zadostuje imeti več vrst zakopov. Ustanoviti je treba utrjeno ozemlje, ki je zadosti močno, da se ga drži, čeprav je par vrst zakopov v rokah sovražnika. — Predvsem pa je treba preprečevati globoka podzemna skrivališča v naprej potisnjenih postojankah. Taka skrivališča so prave pastir za čete. Edino mesto zanje je daleč zadaj, pri rezervah. Vsaka velika ovira ali utrjena točka v prvi vrsti je vedno izpostavljena razdejanju od strani sovražnika.

Boljšje je vsled tega zgraditi celo vrsto manjših utrd ob zveznih zakopih in na križiščih, katere utrdbe bi tvorile celo omrežje, v katero bi se ujel sovražnik.

Pred Verdunom je bilo preveč globokih skrivališč v prejšnjih vrstah in gotovi del infanterije sploh ni mogel iz njih.

Druge napake, ki se razodeva v velikem številu neranjenih jetnikov, je bila pomanjkanje pazljivosti v zakopih. Tudi opazovalnice za artilerijo so se nahajale v prednjih vrstah mesto zadaj in so bile vsled tega razdejane od sovražnika. Francozi so opazili, da so prednje nemške vrste kaj redke in to potrjujejo tudi Hindenburg, ki naroka poveljnikom, da ne smejo biti posadke v naprej potisnjenih postojankah premajhne. Rezerva mora biti popolnoma izvežbana v svojih dolžnostih ter se jo mora takoj porabiti pri protinaskokih.

Tega se ni storilo pred Verdunom in hrabri dilpor prvih nemških vrst je ostal brezuspešen.

V drugem delu svoje poslanice se peča Hindenburg z delom artilerije, ki se je tudi pred Verdunom izkazala kot deloma neuspešna.

Taka je bila poslanica generala Hindenburga na nemško armado in iz nje odseva vse prej kot ona zavest premeti in navlače, ki je navdajala pomaki generalni štab v času izbrane vojne.

Usoda kronanih glav.

Grška kraljica Olga, vdova po umorjenem kralju Juriju, je poslala princa Lvova, načelniku provizorične vlade v Petrogradu, prošnjo, v kateri naznanja, da je ravnokar storila potrebne obljube kot redovnica ter prosi, da se ji dovoli ostati v Rusiji, kjer namerava izvrševati svoj poklic kot usmiljenka.

Prince Lvov je dobil slšno prošnjo tudi od velike kneginje Elizabete, ki je bila izza nasebine smrti svojega moža v Moskvi, kjer je pa 1 kot žrtve bombe nihilistov, zaposlena pri delu usmiljenja v samostanu usmiljenk. V svojem pismu na princa pojasnjuje velika knežinja Elizabeta, da se je čutila že pred več kot tremi leti moralno obvezano prekiniti vsak stik s carino in petrogradskim dvorom in to radi njenega odpornega stališča proti nemihupustoloven Rasputinu in njegovi kliki.

Vse kaže, da se bo ugodno rešilo obe prošnji in to raditega, ker je čuti, na Ruskem le ugodne vesti glede velike kneginje Elizabete, ki skuša z deli usmiljenja in ljubezni do bližnjega vsaj deloma popraviti zlo, katerega je učinil njen soprog v Moskvi kot generalni guvernir. Že v esih, ko je živel njen soprog, so jo celo nihilisti tako spoštovali, da niso nikdar skušali kakega atentata na velikega kneza, kadar se je nahajala ona v njegovi bližini. Ona se je tega tudi zavedala in se v zadnjem času neprestano mudila ob njegovi strani. Nekega dne ji je ušel ter hodil po cestah, ne da bi ona vedela za to. Predno pa je bil prišel daleč, je že padel kot žrtve bombe nihilistov.

Kar se pa tiče kraljice Olge, je tudi ona predmet splošnih simpatij. Ona je hči bogato nadarjenega velikega kneza Konstantina Nikolajeviča, ki je bil radi svojih radikalnih idej znan kot rdeči veliki knez. Za časa svojega bivanja na Grškem kot soproga kralja Jurija je bila splošno priljubljena pri grškem narodu ter se je vedla proti ruskim mornarjem, ki so se vstavili v Pireju, tako gostoljubno, da jo je imenovali pokojni car Aleksander III. admiralom ruske mornarice. Tega dejstva se veseli ona še danes, kajti ona je edina ženska v vseh mornariških sveta, ki zavzema tako dostojanstvo.

Po umoru njenega soproga v Solunu se je vedla njena sinah, sedanja grška kraljica Zofiga, proti njej tako sovražno, da ji je bilo nemogoče ostati v Atenah. Ko pa je izbruhnila sedanja vojna ter se je postavila Grška na stran sovražnikov Rusije, ni preostajalo kraljici Olgi ničesar drugega kot vrniti se v rodno deželo, kjer je živila od tega časa naprej v popolni osamelosti na posestvu podedovanem po njenem očetu.

Tu se je popolnoma posvetila oskrbi svojega umobolnega brata, velikega kneza Nikolaja Konstantinoviča, ki je živel dotedaj v Aziji v prognanstvu ter se šele pred kratkim vrnil v Rusijo vsled posebnega dovoljenja carja Nikolaja. V prognanstvo se ga je bilo poslalo, potem ko je oropal carsko kapelo njenih dragocenosti in tudi okradel svojo mater, naka je zapravlil ves denar v družbi neke pustolovke iz Philadelphije, ki je živila v dotičnem času v Petrogradu pod izmišljenim imenom Fanny Lear.

Japonska je dobila dovoljenje, da sme zgraditi v Mandžuriji in Mongolski pet železniških črt.

BOLEČINE V HRSTU,
BOLEČINE NA STRANEH,
REVMATIZEM,
OHROMELOST KOSTI,
ZBADANJE V KRIŽU,
ZBADANJE V HRSTU,

ene uspešno zdravilo, ki se imenuje

REMO

ŽLIČNO ZDRAVILO
PROTIPROTINSKO

Ena steklenica stane en dolar, tri steklenice \$2,80, šest steklenic, uspešno in popolno zdravljenje celo pri zanemarnjenih slučajih, celo zdravljenje stane \$5.00 + poštnino vred.

"Vj lahko pišete meni o ozirom na katerokoli bolezen in prejeli boste najboljšo pojasnilo in ostalo bo popolnoma tajno."

NAROČILO.

steklenice REMO PROTIPROTINSKO ŽLIČNO

ZDRAVILO in prilofim \$.... in.... centov,

Ime

Naslov

Tem potom naročam....

ISČE SE MOŽE

za delati v usnjarni. Dobra plača, stalno delo.

C. Moensch Sons Company, (13-4 v d) Gowanda, N. Y.

†
NAZNANILO IN ZARVALA.

Tužnim strem naznanjam vso sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je dne 15. marca šel vesel in zdrav na delo moj preljubi mož

FRANK FELICIAN

in okrog 11. ure je padla nanj plast kamna ter je bil na mestu mrtve.

Ranjki je bil član društva sv. Barbare št. 3 J. S. K. J. in postaje št. 7 Društva sv. Barbare s sedežem v Forest City, Pa. Star je bil 40 let in rojen v vasi Rovišče, fara Studence pri Krškem. Tukaj zapuša žalujočo ženo in v starem kraju pa stariše in štiri sestre ter v Clevelandu dva brata. Da je bil jako priljubljen med rojaki, je pokazala vdeležba pogreba.

Iskrena hvala vsem, ki so ga obiskali na mrtvaškem odru ter spremili k zadnjemu počitku; posebno se zahvaljujem za krasne venice društvu sv. Barbare št. 3 in postaji št. 7. Iskrena hvala za pomoč Mary Dožman, Johnu Eržen, Franku Gregorčič in mojemu bratu Johnu Selak, ki je prišel iz Primero, Colo. Še enkrat lepa hvala vsem skupaj in ostane najvsem v dobrem spominu. Spavaj sladko v tuji zemlji.

Ana Felician, žalujoča soproga.

La Salle, Ill.

Družba sv. Mohorja v Ameriki?

Ne! — Vendar, kar tako težko pogrešamo lepih Mohorjevih knjig, je sklenila **ZVEZA KATOLIŠKIH SLOVENCEV**, da bo preskrbela nekako nadomestilo. Zato bo izdala za

leto 1918

sledeči književni dar:

1. **Koledar "Ave Maria"** za leto 1918. V koledarju bo imenik udov po posameznih nasebinah, prav tako, kakor ga je imela Družba sv. Mohorja.
2. **Iz življenja.** Knjiga povesti, nadomestilo Mohorjevih Večernic.
3. **Iz arca do arca.** Brošurica, ki bode globoko posegla v naše vsakdanje življenje.
4. **Angleško-slovenski katekizem** (Baltimorski) v slovensčini in angleščini.

Vse te knjige bodo dobili rojaki samo za

EN DOLAR

udnine in 10c. za pošiljativne stroške, ako se priglasi vsaj

do 30. aprila.

V vsaki nasebini)
V vsaki župniji) iščemo poverjenikov, ki bi nabirali ude.
V vsakem društvu)
Vsa pojasnila, cirkularje za razdelitev v reklamo, nabiralske pole, se dobijo brezplačno pri tajniku Zveze.

Zveza Katoliških Slovencev
62 ST. MARK'S PL. NEW YORK, N. Y.

Slovenska zemlja.

GORJANSKA OKOLICA.

Od Zmurove restavracije ob zgornjem izhodu iz Vintgarja volijo pota — rekli bi — na vse štiri vetrove; kreneš lahko skozi Podholm ali skozi Spodnje Gorje na Bled; greš lahko čez Pokljuko ali tudi po bližnji čez Bohinjsko Belo v divni Bohinj; napotiti se moreš čez Poljane na Jenčevce, ali pa, ako si hribolazec, kreneš lahko po dolgi radolniski dolini proti Triglavu. Poprej pa si oglej zanimivosti, katere hrani gorjanska okolica! Svetoval bi ti, da greš v visoko Krmo, kjer se je menda že marsikomu posrečilo, da je izkopal skrinjico samega denarja, a bila je pretežka in je ni mogel odnesti; a ko je prišel ponjo z živino, bilo je ni nikjer. Morda bi bil ti razumejši in bi vsaj nekaj denarja vzel s seboj, če bi bila vsa skrinjica pretežka.

Lahko pogledaš tudi pod skalo "Gradisce" v radolniski dolini, ali je še tam ona več komolcev dolga in kakor človeška noga debela kača, katero so v starih časih ondoli videli.

Prav blizu Gradisce je širok travnik, na katerem ni skoro za ped ravne zemlje, ampak vsa se nožež je posejana z nizkimi hribčki, kakor bi bila posuta z debelimi zelenimi kroglici. Ljudstvo trdi, da so tukaj pokopane trne sovražnikov, ki so padli na tej se nožeži, ko so se hoteli po radolniski dolini prikrasti na Dorje.

Ogledujoč gorjansko okolico, nikar ne pozabi obiskati znamenite "Pokljunske luknje"! To ime se sicer sliši praznino ter vsakdanje, in kdor bi sedel po njem, ne pričakoval bi impozantnega prizora, ki se mu odpre v Pokljunski luknji. Obiskovalec vidi namreč visoko nad stranim skalovjem ogromno votlino, ki ima podobo okroglo, obokane cerkve. Ako ima gledalec kaj domišljije, vidi tudi kupolo, okno v kupoli, prižnico in stranski vhod na prižnico. O poletnem času prihajajo trume tujecev čuditi se Pokljunski luknji, hladiti se v njej in uživati se svežega planinskega zraka.

Predno se ločiš od gorjanske zemlje, ozri se še proti zahodu po lepi ravni, ki se razteza od Bleda in Brezice tja do Šmarne gore. Vsa ta ravan se vidi skoro z vsake točke v gorjanski okolici. Zakaj ravno toliko se dvigajo Gorje nad gorenjsko ravnino, da je ta razprostrta pred njimi kakor pisan zemljovid. Odtod se ti odpira razgled po najlepšem delu Gorenjske in nateješ lahko kakih petnajst cerkva. Ta gleda najlepši del slovenske zemlje, rekli bi, obliče matere domovine. Vate se ozira njeno oko — ljubko Blejsko jezero, ki je biser iz Stvarnikove krone, kakor poje pesnik. In zadaj čuva vso to krasto močnega Triglava.

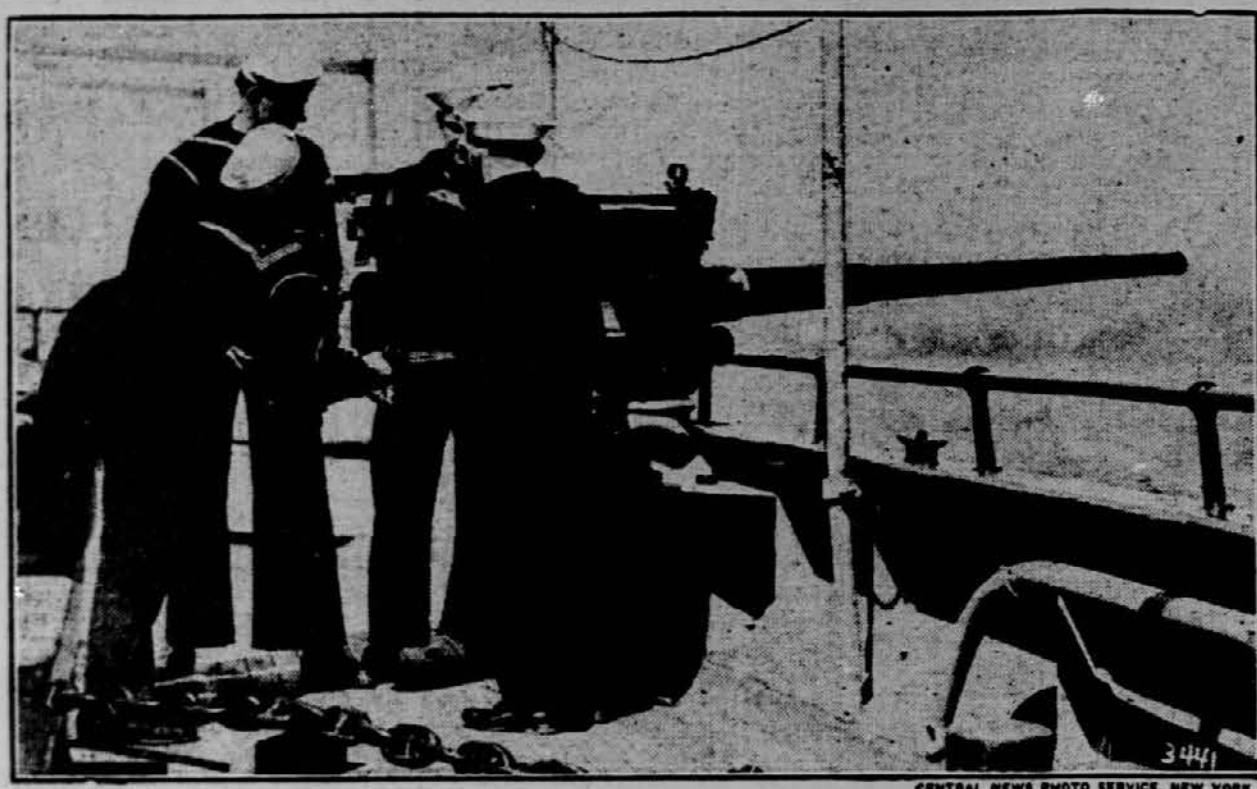
Kdo bi se ob tem pogledu ne zamislil v čudno zgodovino naše slovenske domovine? Kdo bi ne gledal s spoštovanjem te zemlje, napojene z znojem in krvjo naših očetov in pradedov? Komu bi ob pogledu na to rodovito in ljudnato ravan ne prišlo na misel, koliko bojev je preštel narod, ki jo že stoletja obdeluje?

Ni bila slovenska zemlja vedno tako tiha in mirna, kakor jo vidiš tu pred seboj, ampak v malokateri deželi se je tolikokrat slišal jok in krič, malokje je tolikokrat žarel plamen gorečih vasi, kakor v deželi, ki se tu razgrinja pred teboj. Spomin na nekdanjo usodo našega naroda se ti mora vzbuditi, ko se oziraš z gorjanskih poljan po širni Gorenjski. Če ti ta pogled oživi spomin na zgodbo naše domovine, začutiš boš pravo vrednost zemlje, ki je vidiš pred seboj. Omilila se ti bo, ker je zemlja, za katero so se bojevali naši pradedje.

Listnica uredništva.

J. O. Farrell, Pa. — Vstrelči se ne more vsem. Nekateri pišejo samo zato, da bi izšli svoj žolj; seveda taki dopisi nimajo za nikogar pomena in romajo v koš.

Naročnik, Anyox, B. C. — Bivša ruska carica Aleksandra Feodorovna je bila prej princesinja Alice, hči hesenskega velikega kneza Ludvika IV. Država Hosen je v Nemčiji.

PRIZOR Z AMERIŠKE BOJNE LADJE.

Moderna industrijalna higijena.

Če bi za trenutek obstali ter razmišljali o stroških, katere povzroča bolezen med delavstvom, bi bili presenečeni od velikanskih skupnih števil.

V Združenih državah je kakih 30 milijonov delavcev, ki izgube povprečno na leto vsled bolezni po devet dni. To znaša skupaj vsake leto celih 739,736 let in če se določi povprečno dnevno plačo na \$2.50 in stroške zdravniške pomoči na \$1.00 na dan, znaša letna izguba za teh 30 milijonov delavcev nad 945 milijonov dolarjev. Pri tem pa se ne všteje izgub, ki nastanejo vsled predčasnega izžepanja sil in zastajanja industrijalnega razvoja.

Izguba pa ne ostane pri delavcu samem. Vzeti moramo vpoštev tudi izgubo, katero ima proizvajalec ali podjetnik in ki znaša ne kako \$5.00 na dan ali 1500 milijonov na leto.

Moderna industrija je nekaj, kar nasprotuje samemu sebi. Ona proizvaja v številnih slučajih bolezni in bedo, a proizvaja na drugi strani živila, obleko, stanovanja, sredstva za potovanje, razvedrilo in na tisoče drugih stvari. Bogastvo, ki ga proizvaja vsako leto industrija, nam daje v roke najuspešnejše orožje za boj proti boleznim.

Splošno priznane dejstvo je, da je mogoče preprečiti bolezni, nastale vsled industrije, in da se da življenjsko dobo vsakega posameznika podaljšati s pomočjo osebne, socialne in industrijalne higijene. Prav lahko se trdi, da je mogoče preprečiti najmanj 25 odstotkov bolezni med delavstvom, vsled česar bi se zmanjšalo sedanjih izgube za celih 67 milijonov dni na leto ter prihranilo delavcem \$168,700,000 neglede na večje dobičke podjetnikov.

Na podlagi vsega tega je jasno, da bi ne smela nobena industrija že v svojem lastnem interesu skrajno vplivati na zdravstveno stanje svojega delavstva. Kljub temu pa ne vzbuja to dejstvo pri podjetnikih onega zanimanja kot bi ga moralo. Le malo podjetnikov je, ki so izračunali, koliko izgub imajo vsled bolezni med svojimi delavci. Izračunavanje takih izgub pa ni posebno težka stvar in se lahko napravi na sledeči način:

Določiti najprvo povprečni zaslužek svojih uslužbencev. Skupni svoti plač za vse delavce dodaj stroške za ves material, ki je potreben pri izdelovanju predmetov. To skupno svoto odštej od skupnih dohodkov iz prodaje ter razdeli dobljeno svoto med število delavcev, ki so bili zaposleni pri izdelovanju tega predmeta. Številke, katere dobiš na ta način, kažejo, koliko je vsak posamezni delavec zaslužil preko njegove plače.

Če bi bila tvornica zaprta, bi izgubili delavce le plačo, dočim bi tvorili stroški za surovine prihranek za podjetje. Skupna svota preko plačilne listine za uslužbenca in stroški materiala bi tvorili nato svoto, katero bi podjetje dejanski izgubilo vsled prekinjenega obratovanja.

Povprečna plača delavcev v Združenih državah znaša nekako 25 centov na uro. Splošno pa se domneva, da mora dobiti podjetje za vsako uro 50 centov od vsakega delavca, če hoče uspešno obratovati. Vsled tega se lahko reče, da izgubi delavec, če ne dela

eno uro, svojih 25 centov, družbi pa 50 centov. To se zgodi seveda tudi v slučaju, če se preneha z delom vsled poškodbe ali bolezni. V državah, v katerih so uveljavljene delavske odškodninske postavke, mora plačati podjetje po prvih dveh tednih po poškodbi 50 odstotkov izgube, katero ima delavec vsled poškodbe, to je polovico 25 centov, vsled česar nastane izguba za podjetje do 62 in 1/2 centa na uro, dočim trpi delavec 12 in 1/2 centa, kar je polovica njegove plače na uro.

Uslužbenec ima pravico zahtevati varstvo proti ogroženju zdravja pri delu, ima pravico do zdravih delavskih pogojev. Nasprotno pa ima seveda tudi delodajalec pravico zahtevati od delavca, da ohrani svoje zdravje, in v tem slučaju bi morala poseti vses državna oblast in skrbeti za zdrava stanovanja, zdravo vodo in hrano, kar je vse neobhodno potrebno, če se hoče delavec vzdržati na visoki svoji moči in uspešnosti.

V normalnih razmerah bi moralo biti delo kot krepilo za telo in duha. Da pa bi bilo to, bi se moralo izpremeniti v dejstvo vse zahteve moderne higijene, brez katerih izvaja industrija na delavstvo najbolj pogubonosni vpliv.

Omeniti hočemo s par besedami razvoj delavca in njega okolice. Pred nekako sto leti so bili izdelani predmeti proizvod delavca v njegovem domu. Ko so rastle zahteve, je poklical svoje sosede, ki naj bi mu pomagali. Podjetje je napredovalo in raslo od dne do dne. Vsled vedno večjega povpraševanja po delavskih močeh je drlo vse v take kraje in posledica je bila prenapolnjenost posameznih industrijskih krajev.

Ako pomislimo, da preživi delavec od osem do dvanaest ur in od šest do sedem dni na teden ali 52 tednov na leto na mestu svojega dela, si lahko predstavljamo, kako velikanski vpliv imajo na njegovo zdravje razmere, v katerih vrši svoje delo.

Razmere, ki vplivajo na zdravje delavca, so najprvo naravne ali klimatske, nato splošne. Nevarnost ogroženja zdravja je v gotovih slučajih odvisna od narave proizvoda. Ti proizvodi so lahko po svoji naravi škodljivi, kot naprimer kovinski plini, prah in drugi. V drugim slučaju pa so škodljivi pogoji, pod katerimi je treba vršiti kakšno delo. Med te je šteti vročino, soparico, slab zrak, prenapolnjenost, premočno luč, čestno napenjanje misle in drugo.

Eden glavnih vzrokov slabega zdravja med delavstvom je prenapor, ki je posledica predolgih ur, daljše dela od kosa in vedno večjega uporabljanja strojev. Delo, katero proizvajajo celice v človeškem telesu, proizvaja na drugi strani v teh celicah razpadavine ter proizvaja tudi druge izpremembe. Do gotove točke ni to škodljivo. Če pa je delo preveč naporno ali če trpi predolgo ali se ga vrši prehitro, se pričenejo razpadavine zbirati, celice postanejo izžepane ter oslabijo. Izmučenost je strup, katerega ustvari človek sam v svojem telesu, in vedno bolj postaja znanstvenikom jasno, da je neprimeren napor eden največjih kvarilcev zdravja.

Kot je že omenjeno, se je vsako prvotno delo doma in vsled tega

je bila tudi razsvetljava, gorkota in ventilacija neprimerna. Radi načina zgradb pa je bilo tudi nemogoče izboljšati te razmere. V tem oziru se je danes položaj izboljšal in noben podjetnik ne more pustiti vnevar teh prvotnih zdravstvenih zahtev.

Nič ne vpliva bolj na zdravje delavca kot ravno kurjava in zračenje. Dognano dejstvo je, da je za telesno zdravje neobhodno potrebna neprestana dobava svežega zraka. Iste važnosti je primeren razsvetljava delavnice. Nezaželeno razsvetljenje prostori so vzrok številnim očesnim boleznim in te imajo za posledice glavobol, nervoznost in prebavne nepravilnosti. Zdravniki so tudi mnenja, da so slabo razsvetljeni prostori vzrok slabokrvnosti, ki je posebno med mladimi delavkami kaj pogosta prikažen.

Gotove panoge industrije so, ki so nevarne samoposobi in pri katerih je znameniti kljub vsem varnostnim odredbam veliko število obolevnosti. Te bolezni imenujemo bolezni vsled poklica. Dočim so nam škodljivosti, povzročene vdel stvrop, plinov in drugih slinih stvari, znane, je na drugi strani nebroj delavcev, kojih zdravje je neprestano ogroženo vsled nepravilnih razmer, v katerih morajo vršiti svoje delo. Izračunalo se je, da spada v to vrsto najmanj 90 odstotkov vseh panog industrije. To je tudi polje, kjer more izvršiti industrijalna higijena največ dobrega.

Za izboljšanje higijskih razmer med delavstvom je treba tri stvari: preiskave, vzgoje in postav.

Vzgoje se ne sme omejit na delavca samega in na delodajalca, temveč se jo mora razširiti na čisto občinstvo, kajti cela zgodovina tega gibanja nam kaže, da je treba za končni uspeh predvsem prosvitljenega občinstva. Vzgoja v tem smislu mora biti temeljita in vsa zakonodaja bi bila brez uspešna, če bi se ne opirala na čisto javnost.

Vsak podjetjen in pošten delodajalec se vprašuje dandanes: — Kaj moram spraviti v svoje podjetje, da zvišam produkcijo, zmanjšam stroške ter ob istem času povečam plače in delavno zmoglost svojih ljudi? — V teh dnevih velike industrijske stiske je treba odgovora na to vprašanje in ako je kje kak činitelj, ki potrebuje rešitve, je on razumne industrijske higijene.

V celi stroki preventivne medicine, to je zdravstva, ki skuša preprečiti bolezni, ne nudi nobena stvar tako neposrednih in zadovoljivih uspehov kot ravno industrijalna higijena. Ta pojem je dosti širok, da obsega vse zdravstvene in higijske razmere, ki obdajajo delavca pri delu.

V pričetku zdravniškega delovanja v industriji se je smatralo vedno zaposlenega zdravnika v kakem industrijskem podjetju kot znamenje dobrohotnega razpoloženja napram uslužbenecem. Če je bilo to resnično ali ne, so vendar uspehi pokazali, da se je izkazalo delo zdravnika uspešnim tako za delodajalca kot za delavca, kajti obe stranki se je obvarovalo pred nepotrebnimi stroški, ki nastanejo vsled poškodb in bolezni. Delo zdravnika pa je tudi pripomoglo k boljšim odnosom med podjetnikom in delavstvom.

Kmalu se je našlo, da se je s

Moje Sporočilo Nade

Od Starego Sivo-Lasega Zdravnika.

DR. J. RUSSELL PRICE V SVOJEM LABORATORIUMU

Sednate danes in pišite mi jasn list, poročajo kakor čutite, kje Vas boli, in kar je vzrok, po Vašem mnenju, da čutite slabo, in jaz Vam bodem, z veseljem, da vse narobe in pomoč — kakor mi je mogoče. Mojim znanjem medicine in mojem skušnjom od veliko let, jaz in z menom združeni zdravniki, pomagali smo tisočoma trpečim mož in žensk. Merete mi pisati popolnoma zaupno, kar je vse dopisovanje zaupno.

OD ČEGA VELIKO SLOVENCEV TRPI

Jaz sem našel, da tisoče Slovencev trpi od nadlogah želca in neprebave. Nekateri imajo plin na želcu, napuhneni so po jedi, bol in nemir v želcu; vrli im se v glavi; megli im se pred očmi; čute bol, utrujenost, in hrbet in mišice so bolne; trpe od kostobole; jezik im je bel in slab okus v ustima; želodec je kisli; podrigne im se hrana in bruhanje.

Drugi Slovencev in Slovence trpe od privatnih bolezni, kakor sifilis, ali zatrupljena kri, kapavica, ali triper, nervoza, slabota in nemoci; zlorabili so veliko svetih zakonov narave. Drugi pa trpe od nadlogah mehurja, ledvic in jetra; boleznati jetra in zapeka.

Jaz sem izpisal jasno, pripostom slovenskim izvirnim medicinsku knjigo od različnih bolestin in nadlogam. To vredno knjigo bomo poslali popolnoma zastojni vsakomu človeku, ali ženski, ki piše po isto. Potrebno je vsakomu Slovencu, da piše po VODITELJA K ZDRAVIJU in uči vse ob takšnih boleznih in kakor jaz morem znanstveno zdraviti te bolezni, našim popolnim, brzinim in vspešnim metodama.

Ne mara, ako ste bili pri drugim zdravniku in oni so vzeli Vaš denar, a da Vam niso nič pomagali. Ne nehajte. Obrnite se na mene, oziroma Vaše bolezni. Jaz Vam bom dal mneje ob Vašoj nadlogi in, ako, po mojemu mnenju, zopet morete biti zdrav. Vsi nasveti in informacije so popolnoma brezplačne. Ako mi pišete, k mda bote dognali, da želim biti Vaš prijatelj, in dobitnik, in vem, da bote priporočali Vašim prijateljem, da pridó k meni, po nasvet in zdravnišku postrežbu.

PIŠITE MI LIST

In popišite Vaše simptome, ali bolezni, in mi pošljite, tudi, ta kupon, da Vam morem poslati, zastojni moju knjigo.

DR. PRICE — S. 600, 9 So. Clinton Str., Chicago, Ill.

Dragi doktor Price. Prilagam pismo in popišujem nadloge svoje in bi mi ugajalo, da mi svetujete oziroma mojih nevolj, pošljite mi, tudi, eno brezplačno knjigo.

Jaz se ne obvezujem plačati kakšne stroške, niti se obvezujem kupiti medicine, ali se pa zdraviti.

IME _____ ULICA IN ŠTEVILKA ali R. F. D. _____

MESTO _____ DRŽAVA _____

prihodom zdravnika tudi povečala produkcija. Vedno bolj se je spoznavalo vrednost zdravniške pomoči in to prav posebno potem, ko se je pričelo sprejemati delavske odškodninske postavke. Te postavke nalagajo breme stroškov vsled poškodb na rane delodajalcev in slednji so primorani preiskrbeti ne le zdravniško pomoč v vsakem posameznem slučaju, temveč morajo skrbeti tudi za to, da se po možnosti prepreči bodoče poškodbe ter odpravi razmere, ki so morebiti kvarljive zdravju uslužbencev.

V nekem velikem podjetju v Massachusetts se je dognalo, da so poškodovani delavci, ki so se poslužili kompanijske bolnišnice, prihranili devetnajst ur na mesec proti onim, ki so iskali zdravniške pomoči drugje in med 4000 slučajih poškodb sta bila le dva lahka slučajja zastrupljenja krvi.

V splošnem rečeno obstajajo uspehi industrijske higijene predvsem v izboljšanju razmer za delavce glede delavskih razmer, higijene in ur; nadalje v zmanjšanju neprimernega prenosa in v najmanjšem riziku pri takozvanih boleznih vsled poklica. Za proizvajalca obstaja dobiček v povečani produkciji, ki stoji v direktnem razmerju z zdravjem delavstva in končno v blagru, katerega je deležna splošnost potom srečnega, zadovoljnega delavstva, ki dela pod najboljšimi pogoji in kateremu niso ure dela muke in neznoznega trpljenja.

Razne zanimivosti.

Komitej Storthinga, norveške zakonodaje, je naročil vladi, naj ne dovoli inozemcem ali korporacijam prilastovanja vodnih sil na Norveškem, razven v posebno upoštevajo vrednih slučajih. Nasvet je posledica gibanja, da se omeji prilastovanje industrijskih virov od strani tujezemskega kapitala na Norveškem.

Silo vodopadov na Norveškem se cení na 6.000.000 do 10.000.000 konjskih sil. Do zadnjega časa se je te vodopade vklepalo v službo industrije skoro izključno s pomočjo inozemskega kapitala. Gibanje za omejitev upliva tujezemskega kapitala, je izvajalo svojo prvo zmago leta 1909, ko se je sprejelo takozvano koncesijsko postavko, s katero se omejuje za inozemce koncesije za izrabljanje vodopadov in drugih naravnih sil Glasom te postavke imajo le norveška vlada, norveške občinske korporacije in norveški podaniki pravo prisvojitvi si vodopade z več kot 1000 konjskimi silami in te brez posebnega dovoljenja vlade Ko pa bo sprejeta nova predloga bo tujnemu kapitalu še veliko težje pridobiti si na Norveškem kake koncesije.

Ameriško-ruska trgovska zbornica bo izdala ameriški naslovnik (Director) za Rusijo. Poleg spisane ameriških izdelovalcev bo vse

boval naslovnik članek, tikačoe se trgovskih odnosov med obema deželama, nadalje razpravo o ameriških političnih napravah, zgodovini ekonomije ter o sedanjih ekonomskih razmerah. Naslovnik je spisan v ruskem jeziku.

Nova postavka, katero se je uveljavilo v Argentini, določa, da morajo biti gostilne ter slični drugi prostori zaprti od sobote ponoči do nedelje ponoči. Pekarne, prodajalne s jestvinami in trafike so lahko odprte tudi v nedeljo do opoldne, vendar pod pogojem, da je zaposlen v njih gospodar sam, brez pomoči najetih delavcev in trgovskih pomočnikov.

Kje je Indijanec?

NAŠI ZASTOPNIKI.

San Francisco, Cal.: Jakob Lovšin, kateri so pooblašeni pobirati naročnino za dnevnik "Glas Naroda". Naročnina za "Glas Naroda" je: za celo leto \$3.50, za pol leta \$2.00 in za četrt leta \$1.00. Vsak zastopnik izda potrdilo za svoto, katero je prejel in jih roka komu priporočamo.

Denver, Colo.: Louis Andolšek in Frank Skrabec.

Leadville, Colo.: Jerry Jamnik.

Pueblo, Colo.: Peter Cullig, John Germ, Frank Janesh in A. Kočevar.

Salida, Colo. in okolica: Louis Costello.

Somerset, Colo.: Math. Karnely.

Clinton, Ind.: Lambert Bolkar.

Indianapolis, Ind.: Alois Rudmá.

Ankora, Ill.: Martin Jurkas in Jernej B. Verbič.

Chicago, Ill.: Jos. Bostič, Jos. Bilish in Frank Jurjovec.

Depe, Ill. in okolica: A. Mežnarich.

Juliet, Ill.: Frank Bambich, Anton Bambich, Frank Laurich, A. Oberstar in John Zalelet.

La Salle, Ill.: Matija Komp.

Livingston, Ill.: Mih. Citar.

Nokomis, Ill. in okolica: Math. Galishek.

North Chicago, Ill. in okolica: Antoa Kobal in Math. Ogrin.

So. Chicago, Ill.: Frank Černe.

Springfield, Ill.: Matija Barborič.

Waukegan, Ill. in okolica: Math. Ogrin in Frank Petkovšek.

Cherokee, Kans.: Frank Režisnik.

Kolumbus, Kans.: Joe Knaeflic.

Franklin, Kans.: Frank Leskovec.

Frontenze, Kans. in okolica: Rok Firm in Frank Kerne.

Kansas City, Kans.: Geo. Bajuk in Peter Schneller.

Mineral, Kans.: Frank Augustin.

Kinga, Kans.: Mike Pencil.

Kittimiller, Md. in okolica: Frank Vodopivec.

Smith, Mich.: M. D. Likovich.

Cubmet, Mich. in okolica: M. S. Kopa, Martin Kade in Pavel Shalta.

Rock Springs, Wyo.: Frank Fortuna.

A. Justa, Valentin Marcin in Val. Stedeh.

Detroit, Mich.: Jos. Glasich.

Manistique, Mich. in okolica: Jona Kotzian.

Chisholm, Minn.: Frank Govže, Jak. Petrich in K. Zgonc.

Ely, Minn. in okolica: Ivan Gouže, Jos. J. Peschel, Anton Poljanec in Louis M. Perušek.

Evelth, Minn.: Louis Govže in Jurij Kotze.

Gilbert, Minn. in okolica: L. Vesel.

Hibbing, Minn.: Ivan Pouše.

Kittville, Minn. in okolica: Joe Adamch.

McKinley, Minn. in okolica: Fr. Boje.

New Duluth, Minn.: John Jerina.

Sartell, Minn. in okolica: F. Triller.

Virginia, Minn.: Frank Hrovatich.

St. Louis, Mo.: Mike Grabrian.

East Helena, Mont. in okolica: Frank Petrich.

Klein, Mont.: Gregor Zobec.

Great Falls, Mont.: Math. Ulrich.

Roundup, Mont.: Tomas Panlin.

Dawson, N. Mex.: Mike Krivec.

Gowanda, N. Y.: Karl Stenliša.

Little Falls, N. Y.: Frank Gregorka in Jernej Per.

Barberton, O. in okolica: Math. Kramar.

Bridgeport, O.: Frank Hočvar.

Collinwood, O.: Math. Slapnik in John Malovrh.

Cleveland, O.: Frank Sakser, Jakob Debeve, Chas. Karlinger, J. Marinčič, Frank Meh, John Prostor in Jakob Resnik.

Lorain, O. in okolica: Frank Anzelc, Louis Balant in J. Kumše.

Niles, O.: Frank Kogovšek.

Youngstown, O.: Anton Kikelj.

Oregon City, Oreg.: M. Justin in J. Misley.

Allegheny, Pa.: M. Klarich.

Ambridge, Pa.: Frank Jakše.

Besemer, Pa.: Louis Hrihar.

Broughton, Pa. in okolica: Anton Ivavec.

Burdine, Pa. in okolica: John Demšar.

Canonsburg, Pa.: John Koklich.

Cecil, Pa. in okolica: Mike Kočvar.

Conemaugh, Pa.: Ivan Pajk, Vld. Rovanšek in Jos. Turk.

Claridge, Pa.: Anton Jerina in Anton Kozoglov.

Dunlo, Pa. in okolica: Joseph Subor.

Export, Pa.: Louis Supančič in Fr. Trebits.

Forest City, Pa.: Mat. Kamin, Frank Leben in K. Zelar.

Farrell, Pa.: Anton Valentinčič.

Greensburg, Pa. in okolica: Frank Novak.

Hostetter, Pa. in okolica: Frank Jordan.

Johnstown, Pa.: Frank Gabrenja in John Polanc.

Lazerte, Pa. in okolica: Ant. Osmink.

Manor, Pa. in okolica: Fr. Demšar.

Moon Run, Pa.: Frank Maček in F. Podmilšek.

Pittsburgh, Pa. in okolica: U. R. Jakoblich, Z. Jakše, Klarich Mat., J. Magister, I. Podvasnik in Jos. Pogačar.

Reading, Pa. in okolica: Fr. Špehar.

South Bethlehem, Penna.: Jern. Koprivšek.

Steelton, Pa.: Anton Hren.

Turtle Creek, Pa. in okolica: Frank Schitler.

Tyre, Pa. in okolica: Alois Tolar.

West Newton, Pa.: Josip Jovan.

Willcox, Pa.: J. Petercel.

Murray, Utah in okolica: J. Kastelle.

Tooele, Utah: Anton Pačič.

Black Diamond, Wash.: G. Porenta.

Davis, W. Va. in okolica: John Brosch in John Tavželj.

Thomas, W. Va. in okolica: A. Korenchan.

Millwaukee, Wis.: Aug. Collander in Josip Tratinč.

Sheboygan, Wis.: Anton Ile, Martin Kos, John Stampel in Heronin Svetlin.

West Allis, Wis.: Anton Demšar in Frank Skot.

Rock Springs, Wyo.: Frank Fortuna.

A. Justa, Valentin Marcin in Val. Stedeh.

Rusko stališče.

Rusija ne potrebuje vojakov, ker jih ima še milijone v rezervi. Ruski ministrski predsednik, princ Lvov se je proti ameriški častnikarji izrazil sledeče:

— Rusija potrebuje danes večše mehanikarje in inženirje, da pomagajo reorganizirati veliko zmešnjavo, katero je napravila prejšnja avtokratična vlada. Potrebujemo vojni material, posebno železniške potrebščine v veliki množini.

Iz tega se razvidi, da Združenim državam ni treba pošiljati tja vojakov. Poslati pa jim moramo ljudi, ki so veščaki v industriji in železničarje, da bodo vojaki na fronti z vsem preskrbljeni.

Velike važnosti za Rusijo je transsibirska železnica. Obratovati se mora z vso silo. Po tej železnici dobiva Rusija municijo iz Japonske; po tej poti pa tudi pošiljajo Združene države municijo in življenske potrebščine. Najbolje, kar moremo storiti našim ruskim zaveznikom, je, da jim pomagamo v industriji in prevažanju.

Amerika bo izvršila zelo hvaležno delo, ako pomaga Rusiji. Pokazati moramo svetu, da spoštujemo sedanjo demokratično obliko Rusije; spoštujemo jo ves svet in predsednik Wilson je izjavil, da grede Združene države v boj za demokratična načela. Demokracija je smoter nove ruske vlade.

Ko je podal princ Lvov svojo proklamacijo, je izjavil, da je potreba, da se vpelje vlada po narodu. Pozval je ves ruski narod, da podpira novo vlado v nadaljevanju vojne.

— Rešiti moramo našo domovino pred sovražnikom, ki je prekoračil naše meje, — pravi proklamacija. — To je poglavitna in življenska naloga naših zaveznikov, ki se borijo za svobodo narodov.

Nova Rusija se odpoveduje gospodstvu nad drugimi narodi. Noče si prilastiti tujega ozemlja, noče tujega ozemlja. Želi samo doseči trajen mir na podlagi narodnih pravic. Vsak narod si naj izvoli svojo lastno obliko vladanja. Rusija si samo želi, da ima prosta morja, da more vršiti svojo morskotrgovino skozi celo leto. Imeti mora tudi po zimi morja, ki niso pokrita z ledom po več mesecev. Imeti mora prosto trgovino skozi vse letne čase.

Toda Rusija noče doseči tega s tem, da bi si prisvojila tujega ozemlja, kakor je hotela Nemčija, da razširi svojo svetovno trgovino.

Pri mirovni pogodbi naj bi dobila Rusija svoje pravice, da bo imela prosto vožnjo skozi Dardanele; to bodo dovolile tudi vse zavezniške države.

Ako bodo Turka poglani iz Evrope, ali ne, to je gotovo, da ne bo gospodar morskotrgovine Bospora pod nemško protekcijo. Vsi zavezniški so v tem enega mišljenja.

V Rusiji se še nahajajo ljudje, ki so pod nemškim uplivom in si želijo nasprotovati ruski vladi. Želijo, da bi bila Rusija premagana in da bi sklenila za ruski narod sramoten mir.

Jasno je, da je za tem ljudmi nemška vlada.

Toda ti so v veliki manjšini v primeri z ljudstvom, ki je naklonjeno vladi. Vse različne stranke so odločno na strani nove vlade in tako moremo upati, da se bo vojna končala v prid Rusije in vsega človeštva.

Nenavadna politika.

Najbolj izrazita slaba stran ameriškega narodnega značaja je, da se le v redkih slučajih brigamo za bodočnost. Skozi cela tri leta je pretela tej deželi vojna in vedno manj je bilo živil, a skozi celi ta čas se ni ničesar storilo, da bi se prišlo v okoliščini, ter se pripravilo za vsak slučaj. Sedaj se nahajamo v vojni in pomanjkanje stoji pred durmi.

Naša dežela ne bo imela dosti živil, da bi zadostovala za bodočnost in naravnost blazno bi bilo nadaljevati z izvozom tisočev ton živil, ki so poleg tega še izpostavljeni nevarnosti, da jih pošljejo podmorski čolni na dno morja.

Ni ga moza v tej deželi, ki bi boljše poznal resnične razmere glede živil kot jih pozna J. Ogden Armour, načelnik takozvanega mesnega trga. Njegovi agenti vedo natanko, koliko funtov živil se nahaja v tej deželi in kje jih je najti.

Isti Mr. Armour je pretekli ponedeljek izjavil:

— Ako se ne stori neposrednih in radikalnih korakov za povečanje in ohranjanje dobave živil v Združenih državah, se bo nahajala ta dežela v prihodnji jeseni in zimi v prav takem slabem stanju kot katere izmed vojskujočih se evropskih držav, vsaj kar se tiče hrane.

Pomanjkanje živil je splošno po celotni svetovni. Ker je zadeva tako nujna in položaj tako opasen, sem za vladno kontrolo produkcije in cene živil. V Evropi so bili prisiljeni do takega koraka. Mi pa storimo to, še predno bomo prisiljeni k temu.

Kdor pozna način, kako se dela v Washingtonu, ve, da se ne bo sedaj ničesar storilo v tem oziru, ničesar, da bi se povečalo prihodnjo letino. Poročila iz krajev, kjer se prideluje oziroma, pa kažejo, da sedaj, da bo letina kaj pičila.

Velika skladišča in ledenice so izpraznjene. Vse konzervirano meso se izžigilo. Nikakih rezerv ni.

BRAND WHITLOCK

Brand Whitlock, bivši ameriški poslanik v Belgiji.

Sodnik Lynch.

Povest z ameriškega zapada.

Drillin je prečezal Gazelo vrt in potem je prišel zadovoljen iz šotora, kajti pogodil je pravi trenutek. Vsi ljudje bodo sedaj mislili, da je to storil oni drugi nepoznani mož. Sledovi, kateri so oni drugi ostavili za seboj, vodijo od šotora po griču nazaj do njene k drevesom. Nihče ga ni videl priti in iti razum Drillin.

Zenska jebila lastnica plesne dvorane v Salvation Gap. Radi njene lepote in njenih brezih njo je imenoval nek raziskovalec narave in naravoslovec, ki je iz ljubezni do divjih zivali obiskal one pokrajine. "Gazelo"

Drillin je živel v posebnem razmerju napram Gazeli. Njegova čustva proti nji so bila prava, oziroma tako prava, da so se mu njegovi bistroski tovariši norčevali in da so kmalu pričeli trdit, da je vsled vpliva ljubezni postal zopet mlad. Nek njegov tovariš je celo trdil, da so njegove stare in trohle brke zadobile zopet novo življenje. "Baš tako, kakor evetlice", dejal mu je nekega dne "katere prično zopet cveteti, ako jih tvoje dekle, potem ko jih je imelo že dolgo časa v rokah, dene v svežo vodo."

Gazela je tudi z ostalimi gosti skrajno prijazno obnevala, toda ni niti malo žalila starega rudarja, kajti bil je prepričan, da lo njega ljubi. Vseled tega se mu tudi ni zdelo niti malo sumljivo, ko je po nekem izmed svojih potovanj v Folsom nekoliko svojega dobička od plesne dvorane — bilo je zlato ali pa zlati prah — poslala na nek nepoznan naslov. Dejala je, da potrebuje njena stari mati, ki živi v San Antonio, nekoliko denarja in Drillin ji je naravno veroval. On ni niti mislil na to, da bi jo vprašal, ali da bi se čudil, čemu ta mati preje ni potrebovala denarja in čemu se sedaj tako pogosto vozi v Folsom.

Mimo in počasi je prišel Drillin skozi glavni vhod v dvorano. Tu odide mimo praznih steklenic in zunaj zopet mimo plota do šotora, v katerega je tudi povsem mirno vstopil. In ravno tako mirno, kakor je prišel, je zopet odšel.

"Sedaj pa zamore Gazela nemoteno dalje spati", mislil si je Drillin, ko je bil zopet do kolen v zemlji in iskal zlato. Sedaj je bil obložen v drugih blatah, katere so pa ravno tako izgledale, kakor one, katere je skrnil pod nek kamen.

Naenkrat se je pa zaslislalo glasno kričanje, ki je prihajalo od šotora in claimom, in Drillin je takoj vedel, da so se ženske vrnile od pranja.

Mehanično dvigne glavo in pričene poslušati. On ni bil slab človek in še nikdar v svojem življenju ni želel komu kaj slabega storiti. Ko je pa sedaj počasi premišljeval o storjenem, se mu ni pojavilo niti najmanjše kesanje, pač pa zadovoljstva. — da, hotel je še več doseči. Kakorhitro se mu bode nudila prilika, bode sledil sledovcu nepoznanca, da tudi njega spravi s tega sveta, kajti dva sta se mu norčevala. In ko je potem gotovo že nekevilnokrat mislil na oni dan, ko je izročil zavojo z zlatim prahom — morda onim prahom, katerega je on sam tako težavno pridobil — svojem tekmeu v Folsomu, se je pričel na vsem telesu tresi in izgovarjati nerazumljive besede.

Kričanje pri šotornih ni hotelo pomehati. Nek možki je tekel mimo Drillin in sedaj se je slednji naenkrat spomnil, da mora tudi on teči. Iz vseh raztresenih krajev, kjer so možki delali v svojih dlabih, so jeli prihajati v Gap, kjer je kmalu postalo skrajno živahno. Prišel je tudi šerif, kateri

je pričel prejšnji večer zasledovati par poštnih roparjev, in sicer, kako se je izrazil, baš v pravem trenutku, da zamore sedaj vso stvar v redu in po zakonu voditi. Možki so postali hipoma podivjani in vsled jeze so napopismo kričali. Sklenili so, da morajo morilec takoj kaznovati, da se na ta način osveti Gazelinu smrt. Kdo je izvršil umor, na to niti mislili niso, kajti Gazela je bila vendar tako vesela in dobra tovarišica, izvrstna pevka in neutrujena plesalka, da je bila nad vse priljubljena. Zenske so jokale, dočim so možki kleli in kričali. Le Drillin je bil nekako čudno miren — tako miren, da se je to tudi šerifu zdelo čudno, dasiravno ni ničesar vedel o njegovem razmerju z Gazelo.

Naenkrat zakriči neka ženska: "Drillin je to storil, Drillin!"

Moški ga takoj naskočijo, toda že naslednji trenutek ga zopet izpuste.

Drillin? Ne, nesmisel! Le radi tega, ker molči, naj bi bil morilec? Povsem naravno je, da se mu sedaj ne ljubi govoriti, kajti vsled prestrašenosti mu je kaj takega nemogoče, to tem bolj, ker je umor njega najbolj užalostil.

In potem so šerifu raztolmačili, da je imel Drillin ljubavno razmerje z Gazelo ter da je bil vedno tih in nekako čuden.

"Ohi!" je dejal šerif, in v tej besedi je bilo lahko opaziti začudenje in dvom; na skrivaj je pa še vedno opazoval Drillina.

Kmalu nato so zlatokopci zopet zakričali, kajti za šotorom so našli sledove. Kričanje je Drillin vzdramilo in z vso naglico je tekel za drugimi, da vidi sledove. Strasti, katere so dosegle sedaj pri njem svoj vrhunec, so bile tolike, da mu je bilo vsako mirno mišljenje onemogočeno in tako se je popolnoma znebil zavesti, da je on morilec Gazele. Zavedal se je le, da znano z drugimi zasleduje nekega zločinca, da mora iti mimo smrek in jelk ter da skuša šerif vzdrževati mir in red. Njegov sosed, ki je bil pravi Californijčan in čegar besede so bile slišati vedno lahkomišljene, kadar so bile v resnici resne, je zakričal šerifu:

"Da, da, red je vedno prvi nebeski zakon in poleg tega tudi zelo elegantna stvar!"

Prestrašeni uradnik se ni upal kaj odgovoriti, nego da nezakonitosti skodajeno dobremu imenu dežele, vsled česar morejo prihajati naseljenici v deželo.

Nato se okrene Californijčan proti Drillinu, katerega vpraša: "Kdaj se pa nameravaš prebudit? V spanju hoditi nikakor ni dobro."

Drillin mu odgovori le s čudnim smehom — in potem se zasledovanje nadaljuje.

Californijčan se potem okrene proti nekemu drugemu možu:

"Da je Drillin Gazelo tako ljubil, nisem niti vedel", reče mu s petanje, "je že mogoče, da se šerif trudi našim ljudem prepričati o besenju morilec! Toda Drillin! Tega ne morem verjeti."

Medtem pridejo zasledovalci iz gozda na cesto. Drillin je takoj vedel, da je to poštna cesta med Folsom in Surprise Springs. Moški teko dalje po cesti. Tam, kjer cesta zavije nekoliko v stran, sedi na kamenju nek možki, ki najbrže pričakuje prihoda pošte.

Naenkrat ugleda, kako krene množica proti njemu. V strahu vstane in vzame revolver iz žepa, dasiravno je bilo to najslabše, kar je zamogel storiti. Toda v tem trenutku ni mislil na kaj drugega, kakor na to, da bi branil svoj zlati prah.

"Le denite vaš revolver zopet v žep", reče mu šerif, "kajti boljše je, da skrbite za to, da še več ljudi ne umrte."

Mož se zadovoljno oddahne, ko spozna šerifov glas in dene takoj revolver zopet v žep. Misli je namreč, da so njegovi zasledovalci roparji, kateri bi si radi prilastili njegov zlati prah, katerega itak ni mnogo imel, toda sedaj je mirno čakal na množico, kajti zavedal se je svoje neodzidnosti.

"Koliko ljudi sem pa že umoril?" vpraša množico v šali.

Mesto, da bi mu kdo odgovoril, ga enostavno primejo in prično preiskovati njegove žepke. Ko najdejo pri njem zlato, prično tako kričati, da se mladenič takoj preneha smejati. Potem ga zvežejo in odnesejo takoj pred seboj.

Zaman je skušal razločiti, da je tu velika zmot, kajti zgovorni Californijčan mu takoj odgovori:

"Sedaj je vedno velika pomanjka, ako kdo kake ženske umori!"

Potem se ljudje niso več spopeli.

nili za vedno naraščajoči strah jetnika.

Ko se potem okrene proti šerifu in ga naprosi, naj že radi starega znanja pove, česa ga pravzaprav dolže, so se pričeli možki smejati in ta smeh je bil izredno čuden. Brez vsake nade je gledal njihove obraze.

"V resnici ne vem, kaj hočete od mene", reče končno v skrajnem obupu.

Potem mu pokažejo zlato in ga vprašajo: "Čegavo je bilo?"

(Konec prihodnjici).

ZAHVALA IN PROŠNJA.

Naznanim, da sem zopet prejel podporo \$7 in se iskreno zahvalim vsem dobrotnikom, ki so mi kaj darovali. Stiri dolarje sem dal za stanovanje, tri pa za moko, da bodo imeli otroci kaj jesti. Rad bi bil kupil kaj krompirja, da bi ga otroci vsadili, pa nimam denarja. Moja žena je tudi še bolna, muči jo revmatizem. Tako ni nikogar, ki bi mogel delati, da bi preživel družino.

Težko mi je, dragi rojaki, vedno se obračati na vas za pomoč, ker vem, da vam vsled sedanjih draginje nič ne preostane, vendar pa moram še vedno trkati na vašo usmiljena srca, da se me spomnite s kako podporo. Kako rad bi delal, da bi mogel preživiti svojo družino; koliko raje bi težko delal kot pa prosil pomoči, toda ne morem, zato vas prosim, dragi rojaki, da mi pomagate v moji nesreči.

Pozdravlja vse rojake širom Amerike nesrečna družina
John Zupan,
Grove City, Pa.

Družba sv. Mohorja v Ameriki.

Zveza katoliških Slovencev, 62 St. Mark's Place v New Yorku, bode letos izdala četrto knjigo, in sicer:

1. KOLEDAR "AVE MARIA" za leto 1918.
2. IZ ŽIVLJENJA. Povesti v nadomestilo Mohorjevih Večernic.
3. IZ SRCA V SRCE. Zanimiva brošura.

4. ANGLEŠKO-SLOVENSKI KATEKIZEM. (Baltimorski) v slovenskem in angleškem jeziku.

Vse te štiri knjige veljajo EN DOLAR in 10c za poštnino.

Narodniki naj se pripravijo do 30. APRILA t. l. in tudi takoj določijo denar.

Te knjige izda družba v nadomestilo priljubljenih Mohorjevih knjig, ker istih vsled vojne ni mogoče dobiti v to deželo. Ker pa sploh ni dobiti v tukajšnjem trgu slovenskih knjig, zato pričakujemo, da bodo rojaki segli po teh.

V Koledarju bo tiskan tudi imenik članov, ki se bodo pravočasno naročili na te knjige.

NAJBOLEJŠA TRGOVINA OPOJNIH PIJAČ V AMERIKI.

Narodite vse pijače pri nas po pošti. Ekspres vam jih prinese v hišo.

Ed. r. Whiskey... \$2. \$2.50 \$3.00
Beli r. Whiskey... \$2. \$2.50 \$3.00
Rum (rdeč)... \$2. \$2.50 \$3.00
Gin ali brinjevec... \$2. \$2.50 \$3.00
Kmel... \$2. \$2.50 \$3.00
Anisette... \$2. \$2.50 \$3.00
Rozolje... \$2. \$2.50 \$3.00
Vinski spirit... \$3. \$3.50 \$4.00
Vina sladka ali kisa... \$1. \$1.50 \$2.00

Pišite po natančni cenik whiskey, vina, okrepčujočih pijač itd. Plačamo prevoz pri vseh naročilih za \$5.00 ali več vashodno od Mississippi reke. Narodite tiskovine, zalepke, zidne koledarje, kupce za žganje, odpirake, vse dobite brezplačno z naročilom.

Denar pošljite po pošti ali v priporočnem pismu.

G. F. ZARUBA & CO.
213 THIRD AVENUE
Des. G. H. — Pittsburgh, Pa.

Zadnja japonska letina riža presega vse rekorde te dežele ter znaša 298.466.766 bušljev, kar presega prejšnji uradni rekord leta 1914 za celih 6.330.270 bušljev. Napredovanje v tem oziru je pripisovati boljši izbiro semen, boljšemu načinu obdelovanja in preprečenju škode s pomočjo naravnih vzrokov.

Pri

DALMATINSKI-CALIFORNIJSKI VINARSKI ZADRUGI

140 Liberty St., New York, N. Y.
Kupujejo že danes vsi oni, ki oznaajo dobro naravno kapljico:

VSI, ki nečejo piti nič drugega, kot pravo domačo kapljico;

VSI, ki so ozdraveli in potrebujejo moči;

VSI, ki jim primanjkuje krvi in da dobijo kri, treba jim je pravega naravnega vina iz grozja.

VSI, ki poznajo naravno vino in žganje in nečejo, da se jih slepi s ponaredbami;

VSI, v splošnem, ki hočejo obdržati svoje zdravje;

VSI oni, ki še niste poskusili našega blaga pišite še danes na:

DALMATINSKO-CALIFORNIJSKA VINARSKA ZADRUGA
40 Liberty St., New York, N. Y.
Sod od 52 galon samo \$26.00.

17. APRILA

SE VRŠI IZLET NA FARME V ST. HELENA, N. C.

Vsi izletniki naj uredijo tako, da pridejo zadnji čas v torek zjutraj t. j. dne 17. aprila v Washington, D. C., kjer iz Washingtona odpelje vlak v St. Heleno, N. C., točno ob 9. uri 30 minut popoldne. Na postaji bo čakal izletnik znani rojak Mr. Victor J. Kubelka, ki bo spremljal rojake na farme v St. Heleno, N. C.

V bližnjiki okolici železniške postaje je nad sto že izčiščenih, izoranih in s poslopji opremljenih farm, ki so večidel razdeljene po 10 akrov. Na okrog so pa obširnejše farme in še mnogo neizčiščenih zemelj, katero smejo naseljenici uporabljati za svoje pašnike. Tudi gozdi so v bližini in naseljenecem je dovoljeno izbrati les, ki ga potrebujejo za svojo uporabo za prvi čas, ko se tja naselejo in dokler ni še svet prodan oz. razdeljen.

Vsa zemljišča v St. Heleni, N. C., so last Mr. Hugh MacRae & Co., in na teh zemljiščih je Mr. L. N. Johnston superintendent, kateri je naseljenecem v pomoč z nasveti in pojasnili. Omenjena družba nima nobenih agentov in kdor želi kupiti posestvo, ga mora kupiti naravnost od družbe, katere ima glavni urad v Wilmingtonu, N. C. Namen družbe je namreč, da se vsak sam povsem prepriča in potem šele kupi, ko ve, kaj da kupi, ker na tak način si kupci prihrani lepo svoto, katero bi prekupili ali brezdušni agentje izželi iz njih. Kdor kupi na tak način farmo, potem ve, kaj da kupi in od koga kupi, torej ve tudi, kam se ima zateči, če potrebuje kaj nasvet ali pomoč. Družba noče spekulativ, ampak le marljivih rok, ki hočejo delati in s tem pospešiti napredek naselbine, kar je v največjo korist naseljenecem, obenem pa tudi lastnikov teh zemljišč.

Cene farm so zdaj še jako nizke. Za \$1200.00 dobite 10 akrov obsegačo farmo, na kateri je hiša in lepo urejeno gospodarsko poslopje, dobra pitna voda, zemlja izorana in pripravljena, da jo obsejete; torej prične takoj prvi dan lahko delati. Vse farme so tako urejene, da leže ob cesti ter v posrednji bližini postaje. Vse pridelke se proda doma, mleko je po 7c kvart.

Kdor stremi za neodvisno samostojnostjo, naj ne zamudi prilike, ki se mu nudi dne 17. aprila. Ta dan bo več Slovencev in Hrvatov prišlo iz raznih krajev Združenih držav, ki so se odločili osebno prepričati se o naših farmah. Vožnja iz Washingtona, D. C., bo stala le \$11.00 tja in nazaj.

KDOR PRIDE PRVI, DOBI NAJBOLJŠE PRAVICO. KER SI LAHKO IZBERE.

Za natančnejša pojasnila pišite na:

NORTH AMERICAN FARMS AGEN. INC.

17 Battery Pl. New York, N. Y.
OPOMBA: Kdor še ni prijavil svojega prihoda in misli, da bo prekasno, ako piše, naj brzojav, ali pa naj pride pravočasno v Washington, D. C. Na postaji bo našel že ob 9. zvečer rojaka Mr. V. J. Kubelka, ki bo imel gumb v slovenskih barvah.

Jugoslovanska Katol. Jednota

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minn.
sedež v ELY, MINN.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: MIHAEL ROVANSEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.

Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, Ohio.

Glavni tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.

Glavni blaginjak: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.

Blaginjak N. S.: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSEPH V. GRAHEK, 843 East Ohio Street, Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:

JOHN GOUZE, Box 105, Ely, Minn.

ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue "M", So. Chicago, Ill.

JOHN VAROGA, 5126 Natrons Alley, Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

4EO. J. PORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.

JOHN RUPNIK, Box 24, S. R., Delmont, Pa.

GOSPODARSKI ODBOR:

JOSEPH PLAUTZ, Jr., 432 — 7th St., Calumet, Mich.

JOHN MOVERN, 483 Mesaba Ave., Duluth, Minn.

MAT. POGORELC, 7 W. Madison St., Room 605, Chicago, Ill.

ZDruževalni ODBOR:

UDOLF PERDAN, 6024 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio.

FRANK SKRABEC, Stk. Yds. Station RFD. Box 17, Denver, Colo.

FRANK KOČHEVAR, Box 386, Gilbert, Minn.

Val dopisi, tikačji se uredništvu, kakor tudi denarne pomiljave, naj se pošiljajo na glavnega tajnika Jednote, vse pritožbe pa na predsednika porotnega odbora.

Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne bodo odzivali.

Družveno glasilo: "GLAS NARODA"

Preko morja.

(Nadaljevanje).

IV.

Gospod Martin je sladko dremal pri mizi, ker so se bili ostanki njegovega obeda, nekoliko pečenih rib, pol steklenice rumene vina in kos polente. Zunaj je bila velika vročina, a v mali župnikovi sobi prijeten hlad, ker so bila okna zaprta ves dopoldan. Skoz ruderaste zastore prodira solnčna svetloba, in zato je vse ruderaste, miza, slike na stenah, polenta na mizi, razgaljene župnikove prsi in rokavi njegove srajce. Pred oknom brenči velika muha in se neumno zaganja v steklo.

Župnik dremalje na zagavem na slonjaču, plavajoča glava mu je padla na levo ramo, roki sta se obesili na naslonjač in nogi se stegnili pod mizo. Sanja se mu menda nekaj važnega, ker neprestano miglje z ustnicama in vleče skozi nos. Ako mu sede kakka muha na nos, pihae močnejše in strese z glavo.

Vrata se tiho odpro in v sobo pride ženska kakih petdeset let, majhna in suha, bledega in prijaznega obličja, in položi na mizo pred župnika dve pismi. Pospravi ostanke obeda, gre šepaje tiho iz sobe.

Sedaj, ko ni bilo ničesar več na mizi, so rojile vse muhe okoli župnika, in njih brnenje ga prebudilo, a on se jezi, nekaj godrnja stegne se in glasno zeva. Sedaj zapazi pred seboj oni dve pismi. Jedno je bilo priporočeno. To odpre, osupne od čuda, mane zaspale oči in gleda, kaj je zunaj napisano:

— Da, list se glasi na župniški urad v Vrtniku! — Kaj je to? Jeden, dva, tri, štiri, pet, da pet stotakov, da, pet sto goldinarjev! Evo tu so, čisto novi. — glej jih! — čudi se župnik.

— A odkod ta denar? — Iz Trsta! — A kdo mi ga pošilja? Ni podpisa! Je li svet znorel, do bri Bog! In na pismu ni niti zapisano, da je v njem toliko denarja! Glej, glej!

Župnik je silno razburjen, bele in suhe roke mu drhte, naglo hrlije z očmi in gleda sedaj denar, sedaj list in ga deva iz jedne roke v drugo. Odnakne zastor pred oknom in začne čitati list v laškem jeziku. Male svoje oči tako živo upre v list, kakor da ga hoče prebrati. Čita in udarja s prsti po čelu, kima z glavo, a ko preleti list, se zamisli, prehodi sobo, zopet postane in se prime za suho brado, pa misli in misli sredi sobe stoje, kakor na tla prikovani.

Naposled se mu razvedri čelo, glasno se nasmeha, zgre k oknu in zopet čita list. Na to odpre vrata in zakliče v hodnik:

— Katia!

Ko je prišla v sobo Katia, — župnikova sestra, — ona šepava ženska, ki je pospravila prej mizo, pokaže ji brat, stegnivši roko in stoječi sredi sobe, one stotake na mizi.

Katia odpre široka oči in zine od začudenja.

— Kaj je to? — vpraša naglo, z zamolklim glasom.

— Kaj ne vidiš? Čudi se, tudi jaz sem se čudil. Ti ne veš, seve ne veš, kaj vse se počenja na tem svetu.

— A odkod si dobil to?

— Odkod? Pusti me, ves sem razburjen. Čuj! Jaz grem v soto Tiči koj sedaj, pojdem k Antonu Radetiču.

— Za Boga, v tej vročini! — sklene Katia z rokama.

— Tiho, tiho! Bolje bi bilo, da bi bil odšel in ne povedal ti nič! — Zakaj bi mi ne povedal, — svoji sestri? — nagne Katia glavo.

— Jaz se povrnem še za belega dne, pred nočjo. Pošlji mi konja. Molči, nikomur ni treba tega pravi! Katia, ni hudega ne!

— Ali v tej vročini! — Je li, ta denar je iz Amerike za Radetiča?

— Pusti pri miru to Ameriko! Si li čula? Pošlji mi konja!

— Tedaj ni iz Amerike?

— Ni, ni!

Župnik se je med tem oblekel, v taknil v žep pismo in denar, vzel dežnik in se enkrat rekel sestri, naj mu pošlje konja v soto Tiči. Sestra je ostala v sobi in jezno nekaj mrmrala. Malo potem je pripovedovala staremu cerkovniku in njegovi ženi, kaj je videla in čula, in jezila se na brata, da ji se zbolil, ako je ne bo ubogal ker v taki vročini hodi okoli.

Cerkvenik meni, da gospod že ve, kaj dela, da se ne bo veliko potil do Radetiča, ker je lahek, kakor pero, in gre, kakor veter. Cerkovnik je trdil, da je biskup posljal oni denar za popravilo cerkve, ako pa ni biskup, da sam cesar. Katia mu je odgovorila, da ne bo tako, ker je njen brat šel k Radetiču, ampak oni denar bo iz Amerike.

— Bo že tako, vi boste že vedeli, kaj je in kako je, — reče cerkovnik.

Pred Radetičovo hišo, v senci velike smuke, sta sedela na gosti travi Tone in Anica in pozorno poslušala Ivana, ki jima je razlagal iz knjižnice. Ivan je sedel na dnu preobrnjene brente. Zvršil je peti razred latinskih šol in prišel na dva meseca domu, da si odpočijejo — njegovi učitelji, posebno oni zgodovine, ki je zmiraj govoril svojim učencem, da po čitnicah niso za dijakke, ampak za profesorje.

Ivanu so hitreje minevali dnevi na otoku Čresu, na tej samotni, kjer se je rodil, nego na Reki.

Rad je lovil ribe, še raje je veslal v svoji lepi ladji. Počival je na obrežju, čital v gozdu, hodil na vrhunce bregov in užival zlato svobodo.

Vsak dan je učil brata in Anico pisati in računati, pripovedoval jima je, kedar so skupaj vozili ob obali, o svetu, o tem, česar se je on učil, a onadva sta ga rada poslušala in si zapomnila vsako reč.

Ivan je bil že večji od očeta, krasen mladenič, umnega in globoko gleda, rjavkaste polti, kakor njegov brat Tone, samo da ni imel ruderastih las. Jela je menila, da so temu krive nesrečne solce. Jedina njena tolažba je bila, da postane Ivan duhovnik.

Večkrat gleda Jela svojega sina, in vzdihuje, ker dva meseca tako hitro mineta in potem pojde zopet v šole, kjer se bode mučil in si slabil oči, gledaje v one knjižice, in kdo ve, kako se mu godi pri tujih ljudeh, kako posteljo ima, kaj je in ali je zmiraj sit, ali bi mu ne bilo bolje doma, kjer bi bil ruder, kakor brate Tone itd.

Ne daleč od Radetičeve hiše se razprostira vinograd. Anton pregleduje trsje in šteje, koliko ve der bo vina, in se v mislih že sedaj pogaja s trgovcem, že vidi dvajsetice in tolarje razgrnjene na mizi. Lepo raste in lepo dozori, ako bode vreme ugodno.

Ko tako med trsjem, zapazi Anton nekoga ob bregu, nekoliko oddaljena Tiči. Gleda in gleda in pravi:

— To bo naš župnik! Kaj ga ne ki privedlo sem v tej vročini?

Anton se čudi, a župnik ga je tudi zapazil in mahal s klobukom in dežnikom. Anton zakliče deci, ki je bila v "šoli" v senci pod smokvo, da vidi župnika na bregu. Dece pride v vinograd, a od tam gre z očetom župniku naproti.

— Oj, komaj nosim dušo v koštel! — vzdihne župnik, otiraje si znoj s čela z velikim medrnim robcem.

— Gospod, pa v taki vročini! da je in kako nesreče? — vpraša Anton.

— Čakajte, da si oddahnem... Sedimo v senco pod oni hrast.

— Ali bi ne šli do hiše? Goto-vo ste žejni, — ponudi mu Anton.

— Hvala, sedite Anton, Ivan, ti ostani tukaj, vidva pojdiva domu, — reče Anica in Tonetu.

— Pojdita, pojdita! Jaj, nisem hodil, letel sem. Ne, ni kaj hudega, ali težko bi ugnili, po kaj sem prišel k vam!

Župnik začne pripovedovati, kako je dobil iz Trsta pismo in v njem pet sto goldinarjev za malo Anico. — — — A on ne ve za ime osebe, ki mu je poslala denar. Tu nepoznana oseba mu piše, kako je bilo pred toliko in toliko leti, na ta in ta dan, v tem in tem zalivu na otoku Čresu izročeno jedno dete taki in taki ženi iz hiše šte-tilo devet, ženi, ki ima troje otrok in katera hiša je v njegovi župniji. Ta oseba ve, da v Vrtniku ni šole, in prosi župnika, naj vzame k sebi Anico, da jo nauči čitati in pisati in drugih reči, katere uče deklice v šoli.

Župnik bode dobival vsak mesec petdeset goldinarjev za Anico, za hrano, stanovanje in poučevanje, ter mu za zdaj pošilja dve sto, ostale tri sto pa onim ljudem, pri katerih je Anica.

Če pa je Anica umrla, naj župnik porabi denar za dobre namene po svoji volji. Ona nepoznana oseba prosi, da naj se v tem slučaju postavi na grob Aničin spomenik, ki naj se kupi z onim denarjem. Razume se, da v listu iz Trsta se nikjer ne imenuje "Anica", ampak se zmiraj le govori o "detetu". — Oni, ki je denar posljal, ne ve, kako se Anica zove, in zato prosi župnika, naj mu on piše odgovori v Trst, ali je dete živo, ali zdravo ali bolno, kako mu je ime in kedar je bilo kršeno.

Anton in Ivan poslušata in menita, da sanjata, toda tu je pismo, tu je denar!

— Gospod, komu boste pa pisali ko ne veste imena? — vpraša Anton.

— V listu iz Trsta stoji, kako moram odgovoriti. Zynaj na pismu moram samo napisati dve veliki črki: S. M. Poste restante v Trstu, — reče župnik in dostavi: — Ta nepoznana oseba mi piše, da ne iz Trsta, ampak da je za nekoliko časa prišla tja in da dosedaj še ni povpraševala po detetu, ker neki razlogi. — Evo, tako piše iz Trsta: "Že je temu dolgo, ko je pravil neki starec, da je dete na otoku Čresu, v Vali župniji, in to v nekem ulem selu, v hiši številu devet. Ta starec, sluga v moji hiši, pravi mi je vse

natanko, kako je na prođu oddal dete oni ženi, ki je imela troje otrok".

— Da, to je moja Jela. Tedaj sva imela troje otrok. Najmlajše, Jelica, je umrla.

— Vem, umrla. Toda kdo mi piše to iz Trsta? Čudno! — kima župnik.

— Oče ali mati Ankina, — reče Ivan.

— Tako tudi jaz mislim, — pritrdi župnik.

— Jaz sem zmiraj pravil, da — — — dan, ko dobe malo Anico. Kdo ve, čegava je mala? Dragi Boge, kaj sem doživel! Žal mi bo, ako mi jo vzemo. In kaj bo še le z mojo Jelo! — reče Anton skrbno.

Se dolgo so se razgovarjali pod hrastom o tej reči, še dvakrat so prečitali pismo iz Trsta, a naposled sklenejo, da je treba vse storiti, kar želi neznanca osebo v Trstu. Župnik reče, da bode drugi dan pisal v Trst, da je Anica zdrava, dobra in bistre glave.

Na to gredo v hišo in povedo Jeli, ka je in kako je, pokazavši ji pismo in denar: Jela pa se je spustila v jok, da ne da Anice, če tudi bi bila cesarska hči. Tudi Antonu in Ivanu so se porosile oči, a župnik jim je razlagal to in ono in jih tešil da more ostati Anica zmiraj pri njih, za sedaj pa je treba splošiti vsako željo oni neznanca osebi v Trstu. Jela se ni nikakor ni mogla umiriti. Pokrila si je obraz z rokama in se je tiho solzila, spominjala se svoje Jelice, katere lice ji ni bilo več v spominu, zglobljalo se je kakor v megli, ginilo pred njenim duhom in se stapljalo z Aničinim.

Tihli somrak je že pokrtil morje in otok. Župnik in Anton sklene, da mora Anica za mesec dni v Vrtnak.

Jela je zaplakala.

— Jela, bodite pametna. Pri meni ji bode dobro in se nauči marsičesa. Vrtnak ni na oni strani sveta, in vsak teden pride lahko enkrat domu, ako hočete. Deklica je mlada, dobre glave, a koliko reči še ne zna. Tu je geografija, matematika, tu historija — — — je župnik našteval na prste, ali Jela ga ustavi:

— A kaj ji bode ta historija in te Matove motike! Naj jo vaša sestra, ker že mora biti tako, nauči kuhati in drugih ženskih opravil!

V tem trenutku stopi Anica v sobo. Vsi zamolknejo in upro v njo svoje poglede, Jela pa je hitro pritisne na prsi.

Župnik in Anton sta uganjevala, čegavo bi bilo to dete. Misli-ta na list iz Trsta in začudenje gledata krasno deklico, ki se je od začetka smejala, potem pa razširila sijajne črne oči in se ozirala na okoli stoječe.

— Kaj je, draga mama? — vpraša Jela z vonkim, nežnim glasom.

— Duša draga! — vzdihne Jela in jo močnejše pritisne na prsi.

Župnik pokliče k sebi Anico, položi ji jedno roko na glavo, drugo na rame in jo vpraša:

— Anica, ali bi se hotela veliko učiti?

— Bi, gospod, — odgovori mala in pogleda Jelo.

— Čuj, jaz te hočem naučiti mnogo reči, ali bi hotela priti k meni v Vrtnak?

Anica se ustraši in povesi glavo. Župnik ji sedaj začne pripovedovati, kako je to lepo, če tudi žene mnogo znajo.

Mala se ozira v Jelo z milim pogledom, kakor bi jo prosila, naj reče župniku, da je noče dati v Vrtnak. Tone je žalosten gledal na morje, a Ivan se je zatopil v misli in ni čul, kaj govori župnik Anici.

Župnik zaješe konja na trati pred hišo in želi lahko noč Radetičevim. Ali predno je zginil za o-glom hiše, pogledal je še Anico, nasmehnil se ji in zaklical vsem:

— Tedaj, kakor smo rekli, za mesec dni!

Župnik je prihajal na drugi breg, na slabo stezo, vso razdrto. Izza najvišjega brega je lezla počasi polna luna in razsvetljevala morje, istersko obrežje, gozde in skalovrve.

Krasna je bila noč, tiha in jasna. Na zapadu se je mlo svetila večernica, na onem mestu neba, kjer je ugasilno solnce in se umaknilo blede luni. V Vrtniku je zvonilo "zdravo Marijo" in — župnik se je odkril na konju in tiho molil. Mesečina je oblivala njegovo golo glavo. Ko dovrši molitev, se prekriža in voči svojemu spremljevalcu lahko noč.

Konji je nagnil glavo proti tlom in gledal, kje mu je treba hoditi, da pride zdrav domu, in se ogibal velikih kamenov. Včasih

gre po robu pota in župnika bode osat, pred katerim se brani z roko, da ga ne rani po licu. Boljše je bilo, kedar je šel konj po skalnatem potu. Tedaj je gledal župnik na morje in na istersko obrežje in razmišljal o onem listu iz Trsta in razne misli so mu rojile po glavi:

— Pet sto goldinarjev, to je svota! In še bo pošiljal! Ubogo dete! Hu, kaj sem rekel, ubogo? Še čeno, srečno dete! Radetiča imam rad. Dobro so jo odgojili, v strahu božjem. In Jela, da, dobra žena. Težko ji je, kakor da bi jo bila nosila pod sreem. Pet sto! Kdo je neki mati? Morda pa piše oče. Ne, naposled, to ni veliko vprašanje, a kako jo jaz vzgojim, ho! Znala bo pri meni več, nego tedaj, ako bi bila v kakem zavodu, — udari se župnik po glavi.

Sedaj je živo gledal na istersko obrežje, kakor bi hotel zapaziti tam onega, ki mu je bil pisal. Mesteece za mestecem je gledal po obrežju, ki je bilo razsvetljeno s čarobno mesečino, iskal gosposke hiše blizu morja, zakrite z zelenim drevjem in bil uverjen, da Aničini roditelji so zelo bogati.

— Morda so posestniki, trgovci, kdo bi vedel! O Martin, Martin, kaj si doživel na starost! — pravi tiho, in globok vzdih se mu izvije iz prsi. A zopet mu pridejo druge misli v glavo:

— Ako ostane mala, kako leto

pri meni, to bo za mojo sestro — sreča. O, imela bo Anica vsega, česar bo potrebovala. Jedli bomo pri jedni mizi, no v Vrtniku se ne more potrositi za njo petdeset goldinarjev na mesec. Da, sreča za mojo sestro, jaz ji nimam ničesar dati. Ako umrjem, kaj bo sirota Katia?

Župnikovo lice se je stemnilo, obrvi so se mu nategnile.

— Vse sem potrosil za stričnike, oni pa so me grdo prevarili! O, kako sem bil neumen, ko sem jim veroval, da postanejo duhovniki! Glej jih no, sedaj so tam na Hrvaškem uradniki in odvorniki, pozabili so me, toliko let sem jih šolal, sedaj mi pa te pisati ne marajo. Ali se morda spominjajo svojega strica na novo leto, na njegov god? Nikdar, nikdar! To-liko so se tedaj naučili postenja, toliko uljudnosti v teh svojih modernih šolah! Sram naj bi jih bilo! Oprosti jim dobri Bog! No, kar se mene tiče, zaradi tega me ne boli sree, ali — — — moji stričniki se sramujejo celo svojih roditeljev. Nikdar se jih ne spominjajo. Da, da, njih ljubeznive gospe — na srečo jih ne poznam — padle bi v nezavest, ako bi videle, kje so jim se rodili možje. Ko bi jaz umrl, morala bi moja sestra umreti od glada, navzile mojih stričnikov. — vzdihne župnik in si otrše dve debeli solzi, ki ste mu prišle v oči.

— Da, te gospe, te blede mest-

ne "signorine". — kima župnik z glavo, — lažejo morda svojim prijateljem, da so njih možje grofi in baroni iz Istre. Kaj, baroni? Oho, ko bi mene ne bilo, — kopali bi ti baroni danes zemljo! Jaz sem storil, kolikor sem mogel, a ni me sram, da sem sedaj siromak. Ali sem mogel shranje-vati dvajsetice, dokler je bilo okoli mene lačnih in potrebnih? Bo-že, oprosti mi, da se hvalim. Ti sam veš za moje misli in veš, da mislim resnico.

Ko je prišel župnik domu, je povedal vse svoji sestri in se celo uro razgovarjal z njo o nevažnih stričnikih. Katia se je razveselila, zvedevši, da pride k njej mala Anica, ki prekrasno poje v cerkvi, kedar pride v nedeljo k masi v Vrtnak.

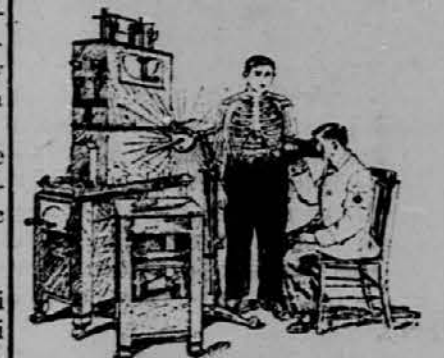
(Dalje prihodnjije).

KADAR GRE ZA OBSTOJ NARODA, NINO BENAŽRETEV PR. VELIKAI

HARMONIKE

vodil kakršnekoli vrste izdelanjem in popravilam po najnižjih cenah, a do- o trpešno in samozjivo. V popravu enesilno vsako pošto, ker sem se ud 18 let tukaj v tem poslu in sedaj svojem lastnem domu. V popravu samem kranjske kakor vse druge harmonike. Rahljene harmonike kupcem in vsem tudi v zameno, toda is t in čvrstne.

JOHN WENDEL, 1017 East 62nd St., Cleveland, Ohio.

Zdaj imate priložnost!

Moja prednost je zdraviti uspešno vse kronične ženske in moške bolezni bolje kot kaj drugega. V zadnjih 20. letih sem si vzel za to posebni pouk; v tem času sem uspešno zdravil na tisoče oseb; preiskal sem deželo za najboljše in najbolj znanstvene stroje in imam v svojem uradu zbirko strojev, ki so se izkazali najboljšim, ker so napravili uspeh. Ako ste se že zdravili drugje in niste ozdravili ter skoro že obupali, pridite k meni in dokazal bom, da vam lahko uspešno pomagam.

NE DAJTE SE ZAPELJATI!

Zapomnite, če pridete v moj urad, potem nimate opraviti z navadnim doktorjem, jaz imam dobro misel, jaz hočem, da vsak bolnik pride k meni in mi pove, vse svoje težave razupo v svojem jeziku, potem ga se le natanko preiščem in ako potrebno rabim električne žarke ter se le povem, če je mo- goče ozdraviti.

Ni vam potrebno izgubiti delavni čas, ako se zdravite pri meni in zapomnite si, da jaz nikdar ne operiram, ampak lam zdravila, ki se jih prav lahko jemlje. Da je za moje bolnike ugodnejše, imam svojo lekarno in laboratorij, kjer pripravim vsa potrebna zdravila in preiščem kri in vodo. Jaz ne verujem v domišljie, ampak preiščem natanko vsako bolezen in potem prepisem zdraviljenje po katerem imate uspeh, ki ga želite v najkrajšem času. Vsaka bolnica osebno preiščem in zato vam rečem pridite takoj v moj najbolje opremljen urad. Za preiskavo in nasvet ne računam in vas povabim.

URADNE URE:

ob delavnih od 9. zj. do 8. zvečer.

ob nedeljah od 10 do 1 ure.

JAZ VODIM, DRUGI SLEDJO!

Zakaj ne zaupate svoje tajnosti zdravniku, ki je zmogel? Enemu, ki je pripravljen, da vam bo pomagal v najkrajšem času. Ako po natanki preiskavi pronajdem, da niste ozdravljivi, potem tudi takoj povem, toda, ako pa pronajdem, da je vasa bolezen ozdravljiva, potem ste sigurni, da boste že v začetku svojega zdravljenja na poti k boljšemu zdravju.

pri meni in zapomnite si, da jaz nikdar ne operiram, ampak lam zdravila, ki se jih prav lahko jemlje. Da je za moje bolnike ugodnejše, imam svojo lekarno in laboratorij, kjer pripravim vsa potrebna zdravila in preiščem kri in vodo. Jaz ne verujem v domišljie, ampak preiščem natanko vsako bolezen in potem prepisem zdraviljenje po katerem imate uspeh, ki ga želite v najkrajšem času. Vsaka bolnica osebno preiščem in zato vam rečem pridite takoj v moj najbolje opremljen urad. Za preiskavo in nasvet ne računam in vas povabim.

PROF. DOCTOR SLOAN

SPECIALIST

408 SIXTH AVENUE

Cor. Smithfield Street

PITTSBURGH, PA.

VPOŠTEVAJTE.

Ako želite izvedeti za naslov svojih sorodnikov, prijateljev, znancev, itd.

Ako želite prodati posestvo, hišo, trgovino itd.

Ako želite objaviti krst, ženitev, žalostinko itd.

